सायकी

डॉ. प्रकाश पांडे

श्याम देशपांडे

सायकी

डॉ. प्रकाश पांडे

प्रकाशक

पी. एम. पांडे
कर्वेनगर, वर्धा रोड,
नागपुर ४४० ०१५

मुद्रक

श्री. शंकरराव लाखे, मातोश्री
प्रिंटींग व बाईंडींग वर्क्स
महाल, नागपूर ४४० ००२

© डॉ. प्रकाश पांडे

प्रथमावृत्ती : १ जानेवारी १९८४

मूल्य बारा रुपये

वितरण व्यवस्था

—मे. सचिन साहित्य, हनुमान गल्ली, सीताबर्डी, नागपूर ४४० ०१२

निवेदन

मला या काव्याचे मूळ Knots नावाचे आर. डी. लँग या अमेरिकन मानसशास्त्रज्ञाचे काव्य सापडले ते मुंबईच्या एका सोफिस्टि-केटेड, नवी पुस्तके विकणाऱ्या फुटपाथवर, त्यानंतर कित्येक वर्षे निघून गेलीत. इतक्यातच केव्हातरी मला हे काव्य वाचावेसे वाटले,–ते मी वाचले, आणि त्याचा अनुवाद करू लागलो. जसजसा मी पुढे गेलो, तसतसे मला वाटू लागले की एका विशिष्ट अवस्थेला, यापुढे बौद्धिक आणि भावनिक ताण वाढतो आहे, आणि अनुवाद अशक्य होत आहे. या शिवाय काव्यगत पति–पत्नि संबंधातले डिझॅस्टर (disaster) अगदी इर्रारिपेरेवल झाले आहे असेही जाणवले तेव्हा आता ही अनु-वाद–प्रक्रिया यापुढे ताणण्यात अर्थ नाही असे जाणवून साधारणत: ५०–६० च्या आसपास कवितांचाच अनुवाद केला. मूळ लेखकाच्या वर्तुळाकृतींमध्ये डकवलेल्या शब्द व वाक्यसंहिता चांगल्या होत्या यात शंका नाही. पण मला या काव्याचे harrir किंवा ulfimate ruih होऊ द्यायचे नव्हते. म्हणून मी त्याचे भारतीयीकरण करून बसलो. काव्यातील स्त्रीला विश्रान्त–सेंबिद् हेच योग्य वरदान आहे असे ठरविले, आणि तेथेच काव्य संपविले.

या काव्यात पॅशनेट–हेटॉरिक (passieonate vhetoric) हे आधुनिक पाश्चात्य काव्यांचे तत्त्व अनुस्यूत आहे, आणि ते जसेच्या तसेच फॉलो केले आहे. काव्य संस्कृत आणि मराठी या दोनही भाषां-मध्ये अनुवादित केले आहे. पण एक हेही जाणवते की संस्कृतानुवाद ८–१० वर्षे मागे पडला आहे. कन्टेन्ट (Content) चे उदस्ती-करण संस्कृतात साहजिकच होते. संस्कृतज्ञाकरिता हे योग्यही आहे. पण संपूर्ण काव्याच्या दृष्टीने 'अनुवाद' शेवट, किंवा ट्रॅजिक डिझॅस्टर (Tragic disaster), ही संस्कृतची, किंवा जुना गाभा शोधणाऱ्या भारतीय लेखनाचीही, प्रवृत्ति नव्हे. त्यामुळेच मूळ काव्याचे संश्लिष्ट-दाहात्मक स्वरूप, या प्रयत्नात (effort) बरेचसे बदलून गेले आहे हे खोलात जाऊन पाहणाऱ्या विचक्षण वाचकांच्या सहज लक्षात येऊ शकेल.

डॉ. प्रकाश पांडे

दिनांक १–१–१९८४

तर्क–'अ–ब–का'त्मकमिदम् आधुनिक मराठ्यां संस्कृत भाषायां च सायकीत्यनूदितं काव्यं प्रस्तूयते, यस्य मूलं मूलानि–Roots, इति आर्. डी. लँग नामकस्य मानसशास्त्रज्ञस्य काव्यम् ।

दि. १–८–८१ — डॉ. प्रकाश पांडे

कविता तीन + ५७
कविता तीन (अ) (ब) (क)+५७

तार्किक अ–ब–क इत्यादी तर्काचे पॅटर्न फॉलो करणारे हे आधुनिक मराठीत आणि संस्कृत भाषेत अनुवादीत केलेले काव्य मी प्रस्तुत करीत आहे.

(मूळ लेखक – आर. डी. लँग)

— डॉ. प्रकाश पांडे

यदि तन्ममास्तु
(तर्हि) तन्नाहमस्मि
यदि तन्न मम
तन्नाहम् . . .
यदि तन्नाहम्

तन्न मम
यदि तदहम्
तन्मम वर्तते . . .

किन्तु
यदि तन्मदीयं
तदहं नास्मि
तथा च यदि तदहं नास्मि
तन्न मम
अत:,
यदि,
तत्तदहं न
यत्तन्न मे . ..

अथ च,
यदि तन्न मम
तदहं न

अथ च,
यदि मम
तदहं न

अथ च
यदि न मम
तदहं न

अत एव,
यदि तन्नाहम्
तन्मे . . .
यदि तन्नास्महमेव तर्ह्यस्ति तन्मदीयमेव
यदि तन्ममास्ति तत्तदहमस्म्येव,–अस्म्येव . . .
का व्य व स्तु . . .
जर ते माझें आहे
(तर) ते मी नाही

जर ते माझे नाही
ते मी नाही
जर ते मी नाही
ते माझे नाही
जर ते मी आहे
ते माझे आहे

परंतु
जर ते माझे आहे
ते मी नाही
आणि जर ते मी नाही
ते माझे नाही

म्हणून,
जर,
जर ते मी नाही
ते माझे नाही

आणि जर,
जर ते माझे नाही
ते मी नाही
आणि जर
जर माझे
ते मी नाही
तेव्हा,
जर ते मी नाही
ते माझे आहे
जर ते मी नसेल तर ते माझे आहे
जर ते माझे असेल तर ते मी आहे
का व्य त– त्व . . .

यत्सकलं मत्समीपे तिष्ठति तत्सकलमेव मह्यं दत्तमस्ति अथ च तन्ममैव

यदि तन्मम समीपे वर्तते, तर्हि तन्मह्यं दत्तं भवेत्
अतस्तन्ममैव . . .
मत्समीपे तन्नास्ति
किन्त्वहं तत्समासादयितुं शक्तो ऽस्मि
अत:,
यतो ऽहं तत्समासादने शक्तिमान्
(तत:) तन्ममैवास्ति . . .
तन्न ममास्ति
किन्तु तन्मह्यं पुरा दत्तमासीत्, अथ च तन्मम तेनिकटे वर्त
अतो ऽहं कृतज्ञस्तत्कृते, यन्मत्समीपे ऽस्ति, अथ वा
यत् . . . . . दत्तम् . . . . . अस्ति
किन्त्वहं न्यग्भावित: क्रोधाविष्टो भवामि कृतज्ञता-भावन-सन्दर्भे
यत: यदि तन्मया ऽकिंचिज्ज्ञयासमासादितमेवस्यात्,
तर्हि सर्वदा मदीयमेव
अत:, यदि मया ऽत्मा /कृतज्ञो न भावित: स्यात्
(तर्हि) तन्न मे दत्तं स्यात्
अत:, तदस्ति (भूतम्, वर्तमानम्, भविष्यत्) नित्यं मे,
शाश्वतं च ममैव
जे सगळे माझ्याजवळ आहे ते सगळे मला दिलेले आहे
आणि ते माझे आहे
जर ते माझ्याजवळ असेल, तर ते मला दिले गेले असेल
म्हणून ते माझेच आहे
माझ्याजवळ ते नाही आहे
पण मला ते मिळू शकते
म्हणून,
कारण मला ते मिळवण्याची शक्ती दिलेली आहे
म्हणून ते माझे आहे
ते माझे नाही आहे
पण ते मला दिले गेलेले आहे आणि ते माझ्यापाशी आहे

म्हणून मी कृतज्ञ आहे जे माझ्यापाशी आहे त्याकरिता किंवा
जें दिलेले आहे त्याकरिता,
परंतु मला न्यग्भाविक झाल्यास क्रोधावेग येतो कृतज्ञ होण्याच्या
बाबतीत
कारण जर ते मला मिळालेले असेल, तर ते नेहमीच माझे
राहिलेले नाही.

म्हणून, जर मला कृतज्ञ वाटणार नसेल
(तर) मला ते दिले गेले नसावे
म्हणून, ते आहे (भूत, वर्तमान, भविष्य) कायमचे आणि
शाश्वतपणे माझे.

(क)

– तर्हि, यदि नाहम्, तत्तु ममैव
यदि नाहम्, तत्त्वहम्
यदि तन्मे, तन्नास्त्येव मे
यदि तन्नास्ति मे तन्नास्ति मे
यदि तन्नास्ति मे तदेवाहम्. . .
यदि तदस्ति मे
तन्नस्त्येव मम
यदि तन्नास्ति ममैव..
तदहम्
यदि तदहम् तन्मम
यदि तन्मम..
तन्नास्त्यहम्
अतो यदि तदहं न स्यात्
तन्ममास्ति
यदि तन्मम तत्खलु ममैवात्र न चिन्ता..

(क)

– तेव्हा जर नाही मी, ते तर माझे
जर नाही मी, ते मी आहे

जर ते माझे, ते नाही आहे माझे
जर ते नाही आहे माझे ते नाही आहे माझे
जर ते नाही आहे माझे, ते मी आहे
जर ते आहे मी
ते नाही आहे झाझे
जर ते नाही आहे आहे माझे
ते मी आहे
जर ते मी आहे, ते माझे आहे
जर ते माझे आहे
ते नाही आहे मी
म्हणून जर ते मी नसेन
ते माझे आहे
जर ते माझे ते तर खरेच माझे, निःसंशय..

सायकी (१)

कामपि चक्रभ्रमण क्रीडामेव तौ खेलतः क्रीडाऽक्रोडनदिशमभि
तौ कांचित्क्रीडामपि क्रीडितौ खेलतः यदि तौ इदं दर्शितौ
यदहं तौ पश्यामि, तौ सतः, अहं चास्मि,
तर्हि अहं नियम भङ्गं करिष्ये, तौ च मां शासिष्यतः
मया तयोरेव द्वयोः क्रीडा क्रीडितव्या, अस्याऽदर्शनस्य
क्रीडा यदहं, तां क्रीडां पश्यामि वीक्ष्ये वा

२.

तौ न खलु सम्भोगं कुरूतः
यदि तौ सम्भोगप्राप्ति नाप्नुवतः, तर्हि अहमपि सम्भोगं
न प्राप्नोमि प्रापयिष्ये वा
तौ सम्भोगस्य कृते प्रेरितव्यावित्येतन्नखलु सुखं वा
विलासकरमपि..
यत्कठिनमेवास्ति कर्म.
किमर्थं तौ कामेच्छां नाप्नुवतः इति पश्यतो मेऽपि कामेच्छा
पूरिताभवेत्.

तौ तां किमर्थं गृहृणीत: इत्यस्य मानस – मीमांसाया:
सुखस्यानन्दस्य वा प्राप्तिर्न /खलु
मत्तो ऽ पेक्ष्यते.
किन्तु तयो: पुर: इमामेव वञ्चनां कुरुत: किमपीदं मे सुखम्
यत्तौ तन्न प्राप्नुतः इत्येतस्मिन् विषयेऽहं नाप्नोमि सुखम्
काचनाष्टवर्षदेशीयाबालिकाऽयाति वदति च; आवयोरस्तु
सम्भोगसुखम्.
किन्तु सुखप्राप्तिनमि कालस्यापव्यय:, यत इदं ततो न व्यक्तं
भवति
यत्किमर्थं तौ सुखमाप्तुं न यतमानौ..

X X X

कथंकारं खलु युयं सुखसमासीना: यदि क्रिस्तो
क्रूशारूढो बभूव
'युष्माकं कृते'। किं स सुख समाप्नोति स्म ?..
(एक चिंतन: एक डायलेक्टिक: एक विचारनाट्य)
ते एक फिरणाऱ्या चाकाचा खेळ खेळत आहेत. खेळ न
खेळण्याचे दिशेने
ते एक खेळ खेळत आहेत निलाजरेपणाने, जर मी त्यांना
दाखविले मी पाहतो, ते आहेत नि मी
अशाने नियम मोडेन आणि ते मला शिक्षा करतील
मी त्यांचा खेळ खेळले पाहिजे, न पाहण्याचा हे की मी तो
खेळ पाहत आहे

२.

ते काही संभोग करीत नाही आहेत.
जर त्यांना संभोग मिळत नसेल नर मलाहि संभोग मिळत नाही
संभोग घेण्यास त्यांना प्रवृत्त करणे, ही काही गंमत वा विलास
नाही ते कठीण कर्म आहे.
ते कामेच्छा का मिळवत नाहीत हें पाहून घेण्यात माझीही
कामेच्छा पूर्ण होईल.

ते ती घेत का नाहीत याची मीमांसा करण्यातून सुख घेणे हे
माझ्याकडून अपेक्षित नाही.

परंतु त्यांच्यापुढे हीही फसवणूक करण्यात काही सुख आहे
की त्यांना का ती मिळत नाही याबाबतीत मी सुख मिळवीत नाही
एक लहानशी आठ वर्षांची मुलगी येते आणि म्हणते; आपण
संभोग करू या.

पण सुख घेणे हा कालापव्यय आहे, कारण त्याने हे मूर्त
करता येत नाही की

का म्हणून ते सुख मिळविण्यात झटत नाहीत,

x x x

तुम्ही कसे सुख घेऊ शकता जेव्हा ख्रिस्त क्रुसावर रळळला
तुमच्याखातर ! तो काय सुख घेत ता ?
स्वेषामात्मजानां रतिं वा प्रीतिं वा प्रत्यानयनमिति नः कर्तव्यमेव...
सन्मानयन्त्वस्मान् भवन्तु चास्मदीयाज्ञावशाः ...
यदि ते इदं न कुर्वन्ति, तत्ते ताडनीया एव स्युः ...
अन्यथा वयमप्यस्माकं कर्तव्यमनाचरन्तो भविष्यामः
यदि ते प्रीतिं प्रति वर्धन्ते, तद्वयं खलु माननीयाः
भवन्तु यूयं चास्माकमाज्ञावशाः
वर एव प्राप्तोऽस्माभिस्तान्सुतरां वर्धयितुम्...
यदि ते प्रीतिं कर्तुमेव न वर्धिष्यन्ति, तत्सम्माननीयाः
खलु वयं युष्माभिर्भवन्तः श्चास्माकमाज्ञावशा भवन्तु
अस्माभिरेवं ते सुतरां वर्द्धिताः एव,
अथ वा नैव,
अपरे पक्षे आवयोः कोऽपि प्रमाद एव संवृत्तः ...

४.

पुत्रेण पितुरादरः समाचरणीयः
... तस्या ऽ दराचरणशिक्षा न किलावश्यकी...
तत् किमपि निसर्गनियमजातमेव...
एवंविधमेव मया केनापि प्रकारेण मत्सुतः परिवर्धितः ...

इदं तावदावश्यकं यत्पिताऽदरस्य पात्रमस्तु
स सुतस्यादरं वन्ध्यं कर्तुं शक्नोति
किन्त्वहमाशासे यन्मम तावत्पुत्रो/मां समादरिष्यति, यद्यपि
एतत्कृतेऽस्तु वा यदयं मां प्रत्यादरं दर्शयितुमदर्शयितुं वा
सम्पूर्णतया स्व–तन्त्रः ...

३.

आपल्या अपत्यांना प्रेमाप्रत आणणे हे आमचे कर्तव्य आहे,
सन्मान करा आमचा आणि आमचे आज्ञावश व्हा
जर ते असे करणार नाहीत, तर त्यांना ताडलेच पाहिज,
नाही तर आम्ही आमचे कर्तव्य करीत नसू.
जर ते प्रेम करण्याप्रत वाढतील, तर आमचा सम्मान करा आणि
आमचे आज्ञावश व्हा.
आम्हाला वर मिळाला आहे त्यांना नीटपणे वाढण्याचा
जर ते प्रेम करण्याप्रत वाढतील, तर आमचा सम्मान करा नी
आमचे आज्ञावश व्हा
एक तर आम्ही त्यांना नीटनणे वाढविलेले आहे,
किंवा नाहीच,
तर आमच्यात काहीतरी चुकलेले आहे

४.

मुलाने आपल्या बापाचा आदर करावयास हवा
त्याला बापाचा आदर करावयास शिकवण्याची गरज पडू नये
ते काहीतरी नैसर्गिकसेच आहे
हे असेच मी माझ्या मुलाला वाढविले आहे कसल्याही प्रकारे
अर्थात बापाने आदरपात्र असावयास हवे
तो मुलाचा आदर वंध्य करु शकतो
पण मला आशा आहे की निदान माझा तरी मुलगा माझा आदर
करील, जरी
याकरता का असेना की त्याला मला आदर दाखविण्यास वा न
दाखविण्यास मोकळेच ठेवलेले आहे

५.

तस्य कश्चनापि कुत्रापि मन्ये संघर्षः सञ्जातः
यद्येवं न स्यात्, तत्स एवंविधमाचरणं नाविष्कुर्यात् यदि
एवमेव किमपि स्यात्तथैव च
तत एव तेनैव कारणेन स तद्विधमाचरति यद्विधः सः
तस्तस्थ कुत्रापि किमपि त्यक्त–प्रेमैव सञ्जातमस्ति मनः ...
स एवं न जानाति यत्तदीयं (मनः) कुत्रापि त्वक्तरतिरेव सञ्जातं
यतः
तानि वस्तूनि येषां कारणात्तस्य किमपि नष्टसंदर्भं
नष्टसम्बधि वा सञ्जा तंमस्ति,
अस्ति किमपि नष्टमेवास्ति .....,
इदं यत्स नेदमात्मानं प्रति विवृणोति यत्कुत्रापीदमेव यत्...
यत्तस्य किमपि नष्टमेवष्टमेव
यतः
अस्माभिरिदमाकलयितुं स समर्थः कर्तव्यः
यदियं दुर्घटनैव यदस्मदीयं किमपि नष्टसम्बन्धं
सञ्जातमित्यविचारणीयमेव
तेषु व्यतिकरेष्वेकः यत्र
तस्य किञ्चिन्नष्टं (प्राप्तं वा) एव...

५.

त्याचे कोठेतरी काही विनसले असावे
कारण तो जसा वागतो आहे तसा तो वागणारच नाही जर की
असे काहीतरी असावे आणि
त्यामुळेच तो वागतो आहे जसा तो आहे
कारण त्याचे कोठेतरी काही विनसलेले आहे
आपले काही विनसलेले आहे असे त्याला वाटत नाही कारण
की
त्या गोष्टींपैकी की ज्यांच्यामुळे त्याचे काहीतरी विनसले आहे
आहे काहीतरी विनसले आहे

हे की तो हा विचार करीत नाही की कुठेतरी असे आहे
की जेथे त्याचे बिनसलेले आहे
ज्यामुळे
आपण त्याला हे समजण्यास मदत करावयास हवी
की ही घटनाच, की आपले कुठेतरी बिनसले आहे हे न वाटणे
ही त्या घटनांपैकी एक आहे की जेथे
त्याचे बिनसले (गवसले) आहे
६.
तस्य कुत्रचन सञ्जातकलहमेव सञ्जातं सञ्जातकिणं मनः
यतः स मन्यते
आवयोर्निश्चितमेव किमपि नष्टरति सञ्जात–
मिदमालोचयितुं तं समर्थीकर्तुं यतितुं
यत्तस्यैव किमपि सञ्जातकलहमेव मानसं तत्वम्...
इमं विचारं कर्तुं यदुद्धर्तुं तमिदं द्रष्टुं यद्
वयं तमुद्धर्तुमेव यतामहे...
इदं द्रष्टुं यत्
वयं तं न संत्रासयितुमुद्यताः
तं समुद्धार्य
इदं द्रष्टुं यद्वयं तं न संत्रासयामः
तं समुद्धार्य
इदं द्रष्टुं यत्
स इदं द्रष्टुं न पारयति यत्
तस्य कुत्रापि कुहचन सञ्जातकलहं (मनः), आम्
तस्य
इदं न द्रष्टुं यत्कुहचन तस्याममतं सञ्जातं(सञ्जातकिणं मनः)....
तस्य...
६.
त्याचे कुठेतरी बिनसले आहे...घट्टे पडलेले मन
कारण त्याला वाटते

आमचे नक्कीच काहीतरी विनसलेले असावे
हे पाहण्यास त्याला मदत करण्याचा प्रयत्न करण्यात
की त्याचेच काहीतरी विनसलेले असावे
हा विचार करण्यास की आमचे काहीतरी विनसलेले असावे
हा प्रयत्न करण्यास की मदत करण्यास की त्याने पाहण्यास की
आम्ही त्याला मदत करीत आहोत
हे पाहण्यास की
तो हे पाहण्यास असमर्थ आहे की
त्याचे कोठेतरी विनसलेले आहे त्याचे, होय...
त्याचे
हे न पाहण्यास की कोठेतरी त्याच्या मनाविरुद्ध
घडलेले आहे (मनावर घट्टे पडून...)

७.

अस्माकं प्रत्यकृतज्ञं भवितुं
अस्माभिस्तं समुद्धर्तुं यत्नः कृतः इत्येतत् कृते
इदं द्रष्टुं यत्तस्य कुत्रापि सञ्जातकिर्ण सञ्जातकलहं (मनः)
इदमनाकलयितुं न द्रष्टुं यत्तमधिकृत्य सञ्जातकलहम्
तस्य किमपि सञ्जातकलहमिदं
न द्रष्टुं यत्तमधिकृत्य किमपि विनष्टसम्बन्धि
तस्य किमपि सञ्जातकलहम्
इदं नाकलयितु यत्तस्य किमपि सञ्जातकलहम्
तस्य सञ्जातकलहम्
इदं न द्रष्टुं यत्तस्य किमपि कलहायितम्
तस्य कलहायितम् ,...मनः,
अकृतज्ञतया वर्तितुं
यदस्माभिर्यत्न एव न कृतस्तमिदं विचारयितुं शक्तं कर्तुं
यदहं कृतज्ञं मन्ये स्वात्मानम्...
७.
आमच्या प्रत अकृतज्ञ होण्याकरिता

आम्ही त्याचा उद्धार करण्याचा यत्न केला याकरिता,
हे पाहण्याकरिता की त्याचे मन कोठेतरी कलहायित होऊन
घट्टे पडलेले आहे,
त्याचे काहीतरी कलहायित–
हे न पाहण्यास्तव की त्याच्याबांबतीत काहीतरी नष्टसंबंध
झाले आहे,
त्याचे काहीतरी संजातकलह
हे न आकळण्याकरिता की त्याचे काहीतरी संजातकलह
त्याचे संजातकलह
हे न पाहण्याकरिता की त्याचे कलहायित
त्याचे कलहायित (मन)
अकृतज्ञतेने वागण्याकरिता
याकरिता की आम्ही प्रयत्नच केला नाही त्याला
हा विचार करण्यास सत्प्रवृत्त करण्यास की आपण
की आपण स्वत:ला कृतज्ञ समजत आहो...
८.
इदं कर्तव्यमेव बालकानां यद् जनयितार: पितरो वा तै:
समादरणीया:
जनयितृणां चेदं कर्तव्यं यत्तेषां तनया: इदं शिक्षितव्या: यत्
ते समादरणीया:
तेषां पुर: कोऽप्यदुष्ट: सम्यगाचार: सदाचारो वा प्रस्थापितव्य:...
जनयितार:, ये स्वात्मनामपत्यानां पुर: शोभनाचारं न दर्पणगनं
कुर्वन्ति,
नार्हन्ति ते कमप्यादरमात्रं कस्याप्यादरस्यवा अपत्यानाम्...
यद्यस्माभिस्तेषां पुर: किमप्युत्कृष्टमुदाहरणमालिखितमेव
तर्हि मन्यामहे यत्तेऽस्माकं प्रति कृतज्ञतापाथेयं/ गृहीत्वा वर्धिष्यन्ति
यदा तेऽपि स्वयमेव जन्मदातार: भविष्यन्ति...
युष्माभिस्तनया नासत्पथि पानितव्या:
अयमेव सरलतम: पन्था:, ते यत्समीहन्ते तत्कर्तृणाम्-

किन्तु ते भवद्भ्यो नादरं दर्शयिष्यन्ति -कारणातरापगमदू ांते ष्
यदा ते वर्धिष्यन्ति...
हे मुलांचे कर्तव्य असते की आपल्या जनयितृंचा आदर करावा
आणि जनयितृंचे आपल्या मुलांना हे शिकवण्याचे कर्तव्य असते की
त्यांचा आदर करावा,
त्यांच्यापुढे एक चांगला आचार प्रस्थापित करून
जन्मदाते जे आपल्या मुलांना चांगल्या आचरणाचा आरसा
दाखवीत नाहीत

ते आदरास पात्र नसतात,
जर आम्ही त्यांना चांगले उदाहरण घालूनच दिले
तर आम्हाला वाटते की ते आपणाप्रत कृतज्ञतेची शिदोरी
घेऊन वाढतील

जेव्हा ते स्वत: जन्मदाते होतील.
तुम्ही मुलांना विघडवू नये
हाच सरळ मार्ग आहे, त्यांना जे हवे ते करण्यासाठी
पण ते तुमचा आदर करणार नाहीत त्यांना निसटू देण्यावद्दल
जेव्हा ते वाढतात.

९

मम माता/म यि प्रेम वर्षति
अतो वहु सुखिनं स्वं मन्ये
अहं 'मां' सुखिनं मन्ये यत्सा मयि प्रेम वर्षति
अहं सुभगोऽस्मि यतोऽहं सौभाग्यं भावयामि
अहं सुभगोऽस्मि यन्ममकृतेऽहं सुभग एव
मम माता मयि प्रेम वर्षति यदहं शालीन: सुभग:—
मे माता मदुपरि प्रीति न वर्षति
नाहमिदं सुभगं मन्ये
नाहं भगसु (मात्मानं) मन्ये यत्सा मयि रतिं न वर्षंति
सुतरां नितरां दुष्टोऽहं यदहं दु खी भवामि
अहं दु:खी यतोऽहं दुष्ट:

अहं दुष्टोऽस्मि सा मयित्य प्रीतिं न वर्षति
सा मयि प्रीतिं न वर्षति यदहं दुष्टः...

१०.

अहं 'स्वं' सुभगं न मन्ये
अतोऽहं दुष्टः दुःस्वप्न ईश्वरस्य
अतः कश्चनाऽपि मयि प्रीतिं न वर्षति
अहं स्वं सुभगं मन्ये
अतोऽहं सुभगोऽस्मि, शालीनोऽस्मि
अतः सर्वो जनः मयि प्रीतिं वर्षति,
अहं सुभगः
त्वं तु मदुपरि प्रीतिं न वर्षसि
अतस्वस्त्वमसुभगा, दुष्टा,...यतोऽहं त्वयि प्रेम न वर्षामि.,.
अहं सुभगः
त्वं मयि रतिं वर्षसि
अतस्वममि सुभगा, अतोऽहं त्वयि रतिं वर्षामि
असुभगोऽहं, दुष्टतमः
त्वं मयि रतिं वर्षसि
अतस्त्वमसुभगा, दुष्टाऽसि...

९.

माझी आई माझ्यावर प्रेम वर्षिते
मला सुखी वाटते
मला सुखी वाटते कारण ती माझ्यावर प्रेम वर्षिते
मी चांगला आहे. कारण मला चांगले वाटते
मी चांगला आहे. कारण मला मी चांगला आहे
माझी आई माझ्यावर प्रेम वर्षिते कारण मी लाजाळू आणि
चांगला आहे
माझी आई माझ्यावर प्रेम वर्षत नाही
मला भले वाटत नाही
मला भले वाटत नाही कारण ती माझ्यावर प्रेम करीत नाही

मी फार वाईट आहे कारण मी दुःखी होतो
मी वाईट वाटते कारण मी दुष्ट आहे
मी वाईट आहे कारण ती माझ्यावर प्रेम वर्षीत नाही
ती माझ्यावर प्रेम वर्षीत नाही कारण मी दुष्ट आहे

१०.

मला स्वत:ला सुभग वाटत नाही
म्हणून मी ईश्वराचे दुःस्वप्न आहे
म्हणून कोणीच माझ्यावर प्रेम वर्षीत नाही
मला स्वत:ला चांगले वाटते
म्हणून मी चांगला आहे, शालीन आहे
म्हणून सर्वजण माझ्यावर प्रेम वर्षितात,
मी चांगला आहे
तू माझ्यावर प्रेम वर्षीत नाहीस
म्हणून तू वाईट आहेस, तर मी तुझ्यावर प्रेम वर्षीत नाही.
मीं चांगला आहे.
तू माझ्यावर प्रेम करतेस
म्हणून तू चांगली आहेस, म्हणून मी तुझ्यावर प्रेम करतो.
मी असुभग आहे, दुष्ट आहे
तू माझ्यावर प्रेम करतेस
म्हणून तू असुभग आहेस, दुष्ट आहेस

११.

माता मयि स्नेहं वर्षति
यतः सा सम्यगदुष्टा स्नेशकुला
अहं दुष्टोऽस्मि, इदं विचारयन्दुष्टोऽस्मि यत्सा दुष्टा
अतोऽहं यद्यदुष्टः
साऽप्यदुष्टा
मयि च प्रेम वर्षिष्यति – – –
यतोऽहमदुष्टः
इदं ज्ञातुं यत्साऽदुष्टा प्रेममयी...

दुष्टोऽस्मि,

इमं 'विचारं' तर्कदुष्टं मन्तुं यत्सा मां शासति संशीते:+-कृते मे
सा मयि प्रीतिं कुरुते मां शासयित्वा
एनां संशीतिं कर्तुं यत्सा प्रीतिं कुरुते...

सा वदति,

अयं हि तस्या एव दोषः
यदहं संशये पातयामि तस्याः मद्विषयिणीं प्रीतिम्

सा क्लेशमाप्नोति,

यदहं मन्ये यत्सा न मयि प्रेम कुरुते यतः
साऽत्मानं क्लिश्नाति यदाऽहं न चिन्तयामि यत्सा मयि प्रेम न वर्षति

सा मन्यते,

अयं तस्याः एव दोषः (दोषाकरोऽहम्)
यदहं तावत्कठोर इदं संशीतिपदं नेतुं
यत्साऽत्मानं मामभ्ययः कठोरां मन्यते,

इदं तर्कयितुं यत्सा यतते मामेव कठोरं मन्तुम्...

+ संशीतिः संशयः स्यान्मराठयाम् ।

११.

आई माझ्यावर प्रेम करते
कारण ती चांगली आहे
मी वाईट आहे, हा विचार करण्यात की ती वाईट आहे
म्हणून मी जर चांगला आहे
ती चांगली आहे
आणि माझ्यावर प्रेम करते
कारण मी चांगला आहे
हे जाणण्यास की ती चांगली आहे
मी वाईट आहे
हा संशय घेण्यास की ती मला शिक्षा करते संशय
घेण्याबद्दल
ती प्रेम करते माझ्यावर मला शिक्षा करून

हा संशय घेण्यास की ती प्रेम करते.

ती म्हणते

कीं तो तिचाच दोष असला पाहिजे
जर मी तिच्या माझ्याविषयीच्या प्रेमाविषयी
शंका घेतो...

ती वाईट वाटून घेते कारण
मला वाटत नाही की ती माझ्यावर प्रेम करते कारण
ती वाईट वाटून घेते जेव्हा मला वाटत नाही की ती
माझ्यावर प्रेम करते.

तिला वाटते
तो तिचा दोष आहे (मी दोषांची खाण आहे)
की मी इतका निर्घृण असू शकतो
ती माझ्यावर प्रेम करते याचा संशय घेण्याइतपत,
जेव्हां ती मला निर्घृण वाटायला लावते,
हे वाटण्यास की ती प्रयत्न करीत असते मला निर्घृण वाटून घेण्यास

१२.

शोभनेन भवितव्यं शोभनमेव कठोरेण भवितव्यं तु दुष्टम्.
इदं मन्तव्यमशोभनं यन्माता मे दिशि कठोराऽस्त्यतश्च दुष्टा
माता मां प्रति कठोरा वर्तते
किन्तु सा केवलं दारुणा केवलमदुष्टत्वेनादारुणतया
यतोऽहं मन्ये सा कठोराऽसीद्यदा
सा कठोरासीन् मयि क्रीडासक्ते कन्दुकेन सह 'रेवा' याम्
मां शासितुं शासयितुं वा...
विचारं कर्तुं मां सम्प्रेरयितुम्...
दारुणोऽसि त्वम्पितः,
मद्विचार एव मां मयि क्लिश्नातुं, क्लेशयितुं
यदहं कठोरस्त्वय्यहं कठोर इति भावयितुं
त्वदाचरणे दुष्टो /यत्वमेतावद्दारुणो भवितुमर्हसि,

विचारयितुम्
यदहं त्वयि प्रेम न करोमि, यदा त्वं जानासि यदहमपि
जानामि
तर्कयामि किमपि नष्टमेव कुलिशायितमेव
त्वयि, दुष्टवदन !
भले असणे चांगले आहे. निर्घृण असणे वाईट आहे.
हे वाटणे वाईट आहे की आई माझ्या दिशेने निर्घृण आहे.
आणि म्हणून वाईट.
आई माझ्याकडे निर्घृण आहे
पण ती फक्त निर्घृण आहे ती भले असण्यासाठी
कारण मला वाटते ती निर्घृण होती जेव्हा मी
चेंडू खेळत असे
ती निर्घृण होती
मला शिक्षा करण्यात
हे वाटण्यासाठी की ती निर्घृण होती
मला शिक्षा करण्यासाठी
विचार करण्यास...
तू निर्घृण आहेस फादर
माझ्या विचारातच मला त्रास देण्यास
की मी निर्घृण आहे तुला वाटण्यासाठी निर्घृण
माझ्या वाटण्याने वाईट की तू इतका निर्घृण असू शकतोस
विचार करण्याप्रत
की मी तुझ्यावर प्रेम करीत नाही, जेव्हा तुला ठाऊक
असते मला ठाऊकाय्
काहीतरी नष्ट झाले असावे, वज्र झाले असावे
तुझ्यामध्ये,........ दुष्टवदन .!
१३.
अनेन जॅक् +१ सक्लेशो भवति
अनेन तर्कोणानेनापि च तर्कोण

यद् 'जिल् तर्कयति यत्स: तां क्लेशयति
तेन सक्लेशेन भूत्वा
यद्भावनेन
यत्सा भावयति मन्यते वा यत्स तां क्लेशयति...
तामात्मानपराद्धां मन्तुमीरयितुं
तं प्रति सं–क्लेशमय–मननस्य दिशि
(त) स्य क्लेशमयतया
भावयित्वा
यत्सा भावयति यत्स तां सक्लेशां तनुते ...
तेन भावनेन यत्
+२
प्रश्नस्योन्नयनमभि ? प्रयाणं कुरुते...

+१ जक्: नर: नरतत्त्वं वा जिल्+२च स्त्री, जॅक्-स्य पत्नी नूतन-विवाहिता ।

जॅक् य:कश्चन मनुज: मध्यमवर्गीय: 'कलार्को' वा तद्विध एव जन्तु:

+२ 'इन्फरन्स्' इति आंग्लभाषायाम्

१३.

त्याने जॅक दु:खो होतो
या विचार करण्याने आणि या विचार करण्याने
की जिल् विचार करते की तो तिला दु:ख देत आहे
की(त्या)ने दु:खित होण्याने
की विचार करणे
की ती विचार करीत आहे की तो तिला दु:ख देत आहे
तिला अपराधी वाटावयास लावून
त्याच्याप्रत दु:खी होण्याच्या दिशेने
(त्या)च्यादु:खी होण्याने
विचार करून

की ती विचार करते की तो तिला दुःख देत आहे
त्या भावना - तत्त्वाने .जे –
प्रश्नाच्या तर्कसिद्धीप्रत कूच करते - – –
एकदा कदाचन, यंदा 'जॅक्' अतिबाल आसीत
तेन मतं यन्मया मात्रा सह सर्वकालं भवितव्यम्
भीतश्चासीद्यत्सा निर्गमिष्याति
तदनन्तरं, यदा स ईषदवर्धमान आसीत्
तेन मतं यत्स्वस्य मातुः दूरेण वर्तितव्यम्
इदं च मत्वा भीत आसीत्
यत्सा मन्यते स्म यत्तया तेन सह सर्वकालं वर्तितव्यम
यदा स संप्राप्तयौवनः, तदा 'जिल' – स्याः प्रेमणि पतितः
भीतश्चासीद्यत्सा निर्गमिष्यति
यदा स तदानींतनतोऽप्यधिक तया वर्धितः तारूण्यात्परतः प्रयातः
तदा स मन्ता। ऽसीद्यद् 'जिल्' – या : सह संततं वर्तितव्यम्
स भीत आसीत्
यत्स भावयाति स्म, यत्तेनैव सह सर्वदा वर्तिष्ये, तदा च
सा भीताऽसीत्
यत्स तयासह सर्वदा जीवितुं न चिन्मितवानासीत्
जॅक् बिभेति, यत् 'जिल' तं परित्यजेत्
यतः सा बिभ्यति यत्स तं त्यजिष्यति – – –
१४.

एकदा केव्हातरी, जेव्हा जॅक लहान होता,
त्याला वाटले आपल्या आईबरोबर सर्वकाळ रहावे
आणि घाबरला होता की ती निघून जाईल म्हणून
नंतर, जेव्हा तो जरासा मोठा झाला,
त्याला वाटले की आपल्या मातेपासून दूर रहावे
आणि याला घाबरला होता तो
की तिला वाटले त्याच्यासमवेत सर्वकाळ रहावे
जेव्हा तो मोठा झाला तेव्हा जिल्च्या प्रेमात पडला

आणि त्याला तिच्याबरोबर सर्वकाळ राहावेसे वाटले
आणि घाबरला होता की ती निघून जाईल म्हणून
जेव्हा तो त्याहून थोडासा वाढला, यौवनाच्या थोडा पल्याड गेला
त्याला वाटले की जिल्‌समवेत सर्वकाळ रहावे
तो घाबरला होता
की तिला वाटत होते की त्याच्यासमवेत सर्वकाळ रहावे म्हणून,
आणि

ती घाबरली होती की
त्याला तिच्यासमवेत सर्वकाळ रहावेसे वाटले नाही म्हणून

*

जॅकला भीती वाटते की जिल् त्याला सोडील
कारण ती भिते की तो तिला सोडणार आहे

१५.
जॅक्' बिभेति यत् 'जिल्' तस्य मात्रा सदृशी
'जिल्' बिभेति यत् 'जॅक् तस्याः मात्रा सदृशः . . .
'जॅक' विभेति यत्
जिल् विचारयति यत्स तस्याः मात्रा सदृशः
'जिल्' च भीता यत्
जॅक् विचारयति यत्सा तस्य मात्रा सदृशी . . .
'जिल' विभेति यत्
जॅक विचारयति यत्सा तस्य मात्रा सदृशी
'जॅक' च भीतभीतः यत्
जिल् मन्यते यत्स तस्याः मात्रा सदृशः

१६.
जॅक मन्यते यत्स प्रेम्णा तस्य मातरं खादिष्यति, अपरं च
यत्सा ऽ पि तं खादिष्यति
अपरं च, स दोलारूढः एतस्मिन् विषये यत्सा खादितव्या किन्तु
तस्याः तस्य खादनं मन्तुरभिमतं स्वस्थ मत्वा, तथैव नाभिमतं–
मननस्य यत्

सा खादितव्या, इदं चाभिमतं भावयितुं यत्सा खादितव्या एव
ततश्च परं, स न मन्यते यत्सा खादितव्येदत्र च न तस्य संमतं
यत् तया ऽहं खादितव्यः—
जॅकं मन्यते यद् 'जिल्' तमश्नाति
स खादितो भवति
तस्य खादनेच्छामयभीत्या यद्
तया खादितः सन् यत्
तस्याः खादनेच्छया यत्
तेन सा खादितव्या

इदं नाम प्रेमणि क्रीडाविधौ (रतौ) जॅक्–जिल्–योः
'शार्दूल–विक्रीडितम्', यन
रतिरुप्लुत्य जीवनव्यापिनी भवति ।

१५.

जॅकला भीती वाटते की जिल् त्याच्या आईसारखी आहे
जिल्ला भीती वाटते की जॅक् तिच्या आईप्रमाणे आहे
जॅकला भीती वाटते की
जिल्ला वाटते तो तिच्या आईसारखा आहे
आणि जिल् भ्यालेली आहे की
जॅकला वाटते की ती त्याच्या आईसारखी आहे
जिल्ला भीती वाटते की
जॅकला वाटते की ती त्याच्या आईसारखी आहे
आणि जॅक भ्यालेला आहे की
जिल्ला वाटते तो तिच्या आईसारखा आहे

१६.

जॅकला वाटते की तो प्रेमातिशयाने आपल्या आईला खाऊन टाकील
आणि उलट तीही त्याला खाऊन टाकील
पलीकडे, तो आंदोलित होतो तिला खाऊन टाकण्याबाबत परंतु
तिच्यातर्फे न खाल्ल्या जाणे हे हवेसे असल्याबद्दल आणिक न

हवेसे वाटण्याबद्दल की
तिला खाऊन टाकावे आणि मात्र हे हवेसे वाटण्याबद्द की
तिलाच खावे.
आणखी पलीकडे, त्याला वाटत नाही की तिला खावे आणि हेही
वाटत नाही की तिने आपणाला खावे
जँकला वाटते की जिल् त्याला खात आहे
तो खाल्लया जातो
त्याच्या स्वदनेच्छेच्या भीतीने की
तिने रवाल्लया जाऊन की
तिच्या रवादाड इच्छेने की
त्वाने तिला रनावे.

१७

स : मन्यते यत्सा तमश्नाति
तस्याः कठोरसमीहया यत्तेन सा रवादितव्या
मानवीय जन्तुद्वयम यन्मुलतोरत्याम्
इद मन्यते स्म यत्रवादितव्य तथैव रवादनविषयो भूतं भवितव्यम्
रवादति तथैव रवादनविषय भवती
सा रवादिता भवति, तेन रवादिता भूत्वा यत्
तस्याः रवादन शीलयेच्छया रवादनविषयिण्या :
स तया रवादितोस्ति, तस्या : रवादन विषईभवितुमीइया यत्
अहं स्व्यु तेन न रवादिता भविष्यामि – – –
स : रवादितवान् भवन्नास्ते
तस्या : चण्डया भीत्याऽहं रवादिता भविष्यामीती यत्
सा रवादितवती सज्जाता
तस्य : समीहया तेन रवादितव्या भविष्यामीति – –
तया रवादितो भवामीति या भीति :
नि सृता भवति सा तस्याहं रवादितो भविष्यामीत्यस्या : भीत्या :
यस्या :
तस्या : खादनशीला भीति : रवादिता भवति यस्या :

तस्या : समीहा यदहं खादितव्येव भवितव्या
या समुद्‌भवति तस्या : भीत्यास्तस्या : भीत्यास्तस्या : भीत्या :
यदह खादिता भवेयम – – –
त्याला वाटते की ती त्याला खात आहे
तिच्या कठोर समीहेने की त्याच्याकडून खाल्लया जावे
दोन व्यक्ती ज्या मुळातुन
हे वाटुन घेत होत्या की खावे आणि खाल्लया जावे
खात आहेत आणि खाल्लया जात आहेत
ती खाल्या जाते, त्याने खाल्या जाऊन की
तिच्या खादनविषयक खादनशील ईहेने की
तो तिच्याकडुन खाल्ला गेला आहे, तिच्य खादनविषयी भूत
होण्याच्या समीहेने की
आपण त्याच्याकडुन खाल्या जाऊ नये, – –
तो खाल्या जात आहे
तिच्या प्रबळ भीतीने आपण खाल्या जाण्याच्या – –
त्याची खाल्या जाण्याची भीती
निघते ती त्याच्या आपण खाल्या जाण्याच्या भीतीतून जिच्यातून
तिची खादाड भीती खाल्लया जाते जिच्यातून
तिची इच्छा की आपण खाल्या जावे
जी उदभवते तिच्या भीतीतुन तिच्या भीतीतुन तिच्या भीतीतुन
की मी खाल्या जाईन !

१८

जिल विचारयति
स्व प्रति न खल्वहमादर दर्शयामि
य : कश्चनापि मा प्रत्यादर सम्यगदर्शयति तं प्रति नादरं
दर्शयितु शक्नोम्यहम्
अहं केवलं तमेव कमपि सादरं पश्यामि यो मह्य मयि
वा ऽ दरभावनां न समर्पयति
अहं जॅक–अम् समादरयामि

यत: स मां नादरमयेन चक्षुषा पश्यति
अहं टॉम् – अम् 'धूत्' – कारयामि
यत : स मां न 'धुत्' कारयति
केवलमिदमेव सत्यं यत्को ऽ पि 'धूत्'– करणीयो नर एव
कस्याप्यादरं कर्तृ समाचरितूं वा शक्नोति यो ऽ स्मदवद्
द्वेषभाजनम्
यं कमेवाहं 'धुत् – करोमि तस्योपरि रति—वर्षां कर्तुं न शक्नोमि
यतो ऽ हं 'जॅक' – स्योपरि प्रेम करोमि
अतो ऽ हमस्मिन् निश्चये न स्थिरा भवामि यत् स मयि रत्यासक्त:
किं नाम रतिचिह्न्हं दातुं शक्नोति स :?
जिल म्हणते स्वत:शीचा,
मी स्वता:च आदर करीतो नाही
कोणीही जो माझा आदर करतो त्याचा मी आदर करू शकत नाही.
मी फक्त त्याचा आदर करू शकतो कोणाचा तरी जो माझा
आदर करीत नाही
मी जॅकचा आदर करते
कारण तो माझा आदर करीत नाही
मी टॉमला धूत्कारते
कारण तो मला धूत्कारत नाही
फक्त कोणी धुत्कारण्याजोगा मनुष्यच
कोणाचा तरी आदर करू शकतो जो माझ्याइतकाच द्वेष्य आहे.
ज्या कोणाला मी धूत्कारते त्याच्यावर मी प्रेमच करु शकत नाही
कारण मी जॅकवर प्रेम करते
म्हणून मी हा विश्वास ठेवू शकत नाही की तो माझ्यावर
प्रेम करतो
कोणते रतीचे चिन्ह देऊ शकतो !
१९
'जॅक' उपरि क्रोधं दर्शयन्त्या : 'जिल' स्या : व्यतिकर विधुरा
रिक्तसंकटा वा भावना

यतः 'जॅक' किमपि न करोति
सा 'जॅक' उपरि क्रुद्धा वर्तते
यत्स न किंचनापि करोति सम्यगुदरभरणाय
सा 'जॅके' (जॅक सप्तमी) संक्रुद्धा संक्षुब्धा
यत्स तां न भीत्यधीनां विधानुं यतते
स तां न भीत्याकुलां करोति
यत् किमपि न कृत्वा, तस्य नास्त्यत्र काचनाप्यर्हा उपयोगहीन : स :
सा तत्समाश्विष्टा तमालिङ्गति
यत्स तां न भीत्याकुलां विधत्ते न भाययती
तेन सह सा भीतिहीना किल साकल्येन
अत :सा तं 'धूत करोति
सा तं न्यगभावयति न्यूनमिति पश्यत्यधरी करोति
यतः सा तं क्लिन्ना भवति, क्लेदयति चैकमात्रेणाश्रुणा
यत: स तां न भीतिविकलां विधत्ते
'जिल' जानाति यत्सा तस्मादगुणैर्न्यूना
अत: सा कस्यापि प्रति 'सूपेरिअर' भवति योमन्यने
यत्सा तस्मादधिकतर– 'सूपेरिअर'
जॅकवर रागावण्यात जिल्च्या मनात संकटविहीन वा संकट
टाळणारी भावना अवतरते
कारण जॅक काहीच करीत नाही
ती जॅकवर क्रुद्ध असते
कारण तो पोटासाठी काहीच करत नाही
ती जॅकवर क्रुद्ध असते
कारण तो घावरवित नाही
तो तिला घाबरवीत नाही
कारण, काहीही न करता उपयोगहीन आहे
ती त्याच्या मिठीत त्याला आलिंगिते
कारण तो तिला घाबरवीत नाही
तिला त्याच्यावरोवर निर्धोक वाटते

म्हणुन ती त्याला धुत्कारते
ती त्याला कमी लेखते
कारण ती त्याला बिलगते, आणि एकमात्र अश्रूने त्याला भिजवते
कारण तो तिला घाबरवीत नसतो
जिल्‌ला ठाऊक आहे की ती कमी प्रतीची आहे
म्हणुन, ती कोणाच्याही प्रत सुपेरिअर असते ज्याला वाटते
की ती त्याच्याहून सुपेरिअर आहे.

२०

जिल्....अहं भीता ऽस्मि
जॅक्... न केनापि भीतिव्याकुला भवितुमर्हसि
जिल्...अहं भीत्याकुला भवितुमेव भीत्याकुला कृता ऽस्मि
यदा त्वं
मां संप्रवदसि यन्मया ऽत्मा भीत्याकुलो न मन्तव्य...
द्रष्टा... केनापि तौ भीत्याकुलौ कृतौ
भीत्याकूलतया भवितृं भीत्याकूलत्वं नीतौ
न भीत्याकुलीकृतौ भीत्याकुतां गन्तुमभि .,..
न भीत्याकुलीकृतौ केनापि
भीत्याकुलौ कृतौ भीत्यकुलतां प्रति गमनस्य कृते
अ– भीत्याकुलतां नीतौ अ– भीत्याकुलतां नेतुं प्रति...
जिल्...मी घाबरले आहे
जॅक्... घाबरविल्या जाण्यास घाबरविले आहे जेव्हा तु
मला सांगतोस की मला घाबरलेले वाटायला नको
द्रष्टा घाबरविलेले
घाबरविल्या जाण्याप्रत घाबरविलेले
न घाबर विले घाबरविलेल्या जाण्याप्रत
न घाबरविलेले
घाबरविलेले न घाबरविलेल्या जाण्याप्रत
न घाबरविलेले न घाबरविल्या जाण्याप्रत

२१

जिल् . . . . अहं नूनं वक्तुमवक्तुकामापि केनापि सम्प्रवृता
जँक् . . . अहं न वक्तु केनचनापि सम्प्रवृत्त:
जिल् . . . अहं तत्रैवास्मि यत्र त्व नासि यदहं
अन्यूना भवामि यत्र त्वं न्यूनतरो भवसि भविताऽसि वा
जँक् . . . अहं वैपरीत्यं गतोऽस्मि यत्त्वं वैपरीत्यं गन्तासि न
वेति कलयितु नाहं
वैपरीत्यं गतो ऽस्मि यत्वं
विपरीततां गता यदहं वैपरीत्यं गता
यदा नाऽऽहम . . .
जिल् . . . त्वया ऽहमतथ्ये पातिता
जँक . . . नाहं 'त्वा' ऽतथ्ये पातयन्तस्मि
नाऽऽहं त्वा ऽ तथ्ये ऽ पा ऽ तयन्नस्मि
जिल् . . . त्वमेतत्कृते मामतथ्ये पातितवती यदहं
भावयामि यत् – त्वं
मामतथ्ये पातितवानसि
जँक् . . . क्षन्तव्यो ऽहम्
जिल . . . अशक्यम्
जँक् . . . मां क्षन्तुमपारयित्री त्वामहं न कदापि मे
क्षमापात्र करिष्यं
जिल् मी ठार बोलविल्या गेले आहे कोणाकडून तरी
जँक् मी बोलविला गेलो नाही
जिल् मी तेथे आहे जेथे तू नाहीस की मी
अन्यून होते जेथे तू अन्यून होतेस
जँक् मी विपरीत गेलो की तु विपरीत जातेस की मी नाही
विपरीत गेलेलो की तु विपरीत गेलीइेस की मी विपरीत
गेलो
जेव्हा मी नाही.
जिल् तू मला खोटयात पाडले.

जॅक् मी तुला खोटयात पाडीत नाही आहे
जिल् तू मला याकरता खोटयात पाडलेस की मी विचार करते
की तू
मला खोटयात पाडले आहे.
जॅक् मला क्षमा कर
जिल् नाही
जॅक् मला क्षमा न करण्याबद्दल मी तुला कधीच क्षमा
करणार नाही

२२

जिल् त्वं मन्यसे यदहं मूढाऽस्मि
जॅक् न म मन्ये यत्वं मूढा
जिल् नूनमहमिदं विचारयन्मूढो यत्त्वं भावयसि यदहं
मूढो ऽस्मि यदि त्वं न (विचारयसि) अथ वा त्वं
मसत्यमेव मन्ये संप्रवदसि
सर्वैंहि मार्गे:, सर्वाभिश्च दृष्टिभिरहं मूर्खा
इदं भावयन्ती यदहं मूर्खां, यदहं मूर्खा नास्मि
इदं विचारयितु यत्वं मन्यसे ऽहं मूर्खां, यदि
त्वं न (मन्थसे)
जिल् (पुनरपि) विचित्रकृमिरहं क्षुद्रा
जॅक् न खल्वसि, नासि त्वम
जिल् क्षुद्राऽहं दोषार्हा हृमिदं मन्तू यत्
यत्राहं (दोषार्हा) नास्मि तत्राप्यहं दोषार्हा

जिल् तुला वाटते मी मूढ आहे
जॅक् मला वाटत नाही तू मूढ आहेस
जिल् मी खरेच हा विचार करण्यात मूर्ख असले पाहिजे
तुला वाटते मी
मूर्ख आहे जर तू नाही (विचार करीत) ;किंवा तू

खोटेच बोलीत असावास.
मी प्रत्येक मार्गाने, प्रत्येक रीतीने मूरर्व आहे.
हा विचार करणास की मी मूरर्व आहे, जर मी मूरर्व असेन
हा विचार करणास की मी मूरर्व आहे जर मी मूरर्व नसेन
हा विचार करणास की मी तुला वाटते मी मुरर्व आहे, जर तु नाही (वाटून घेत)

जिल् (पुन्हा) मी विचित्र क्षुद्र आहे
जॅक् नाही तू नाहीस
जिल् मी क्षुद्र दोषाई आहे हे वाटण्यात की
जेथे मी (दोषाई) नाही तेथे मी दोषाई आहे.

२३

मुरर्वीभवितूं वथं कतिमात्रं चतुरीभवितृं वथं कतिमात्रं भवितुं समीहामहे ?
तैरपरैहं कथितो यत्सा मूरर्वा अत एव तया ऽ त्मा
मूरर्व : कृत एतत्कृते यत्तयेदं न द्रष्टव्यं यत्कतीमात्रं मूढा
आसन् ते जना इदं मन्तुं यत्सा मूढा,
यत इदं भावनमतथ्यमासीद्यत्ते मूरर्वा आसन्,
तया मूरर्वत्वेन भवितव्यमथं च चारुतथा भवितव्यमित्तेव स्वीकृतम
दुष्टमिदं यन्मूढतया भवितव्यम्, तस्या : चातुर्यमावश्यकमेव
एतावत्सुष्टू भवितुं तथैव मूढा भवितुम
दुष्टमिदं यत्केवलेन चातुर्येण जीवितव्यम, यतस्ददिदं दर्शयति यत्
ते कति कति नाम मूरर्वा : आसन
एततं तां कथयितार : यत्सा बहू बहु मूरर्वा आसीत्.
मुरर्व होणासाठी आपणाला किती हुषार रहावेसे वाटते ?
ते दुसरे मला सांगते झाले की ती मुरर्व होती. म्हणून तिने केले
स्वताला मूरर्व यासाठी की तिने हे पाहू नये की किती मूरर्व

होते ते लोक बाटून घेणास की ती मूर्ख होती;
कारण हे विचार करणे खोटे होते की ते मूर्ख होते,
तिने मूर्ख आणि चांगले असणे हेच निवडले
मूर्ख असणे वाईट आहे तिला हुषार होणें आवश्यक आहे
इतके चांगले आणि मुर्ख होण्याकरिता
हुषार असणे वाईट आहे, कारण हे दाखविते की
ते किती किती मुर्ख होते
तिला सांगण्यात की ती फार फार मुर्ख होती म्हणून

२४

इदंमलसकर यत्वं तैर्भीत्याकुलतां नीतो ऽसि
अलसयसि मां त्वं 'मयि' निभालयित्वा
द्रष्टारो भूत्वा
यूयं बहू नामा ऽलसकरा :
सालसत्वेन सह वर्तितुमभि, भीता : खु△नुनम, यूष्माभि
प्रयतितव्यं विनोदनशीलत्वे परिणमयितुं स्वात्मान् नीरसैर्भूत्वा,
कित्तू यूयं रसादानं कुरुथ एव यन्न यूयं नालसकरा :
यूष्मभीर्मयि रसो न गृह्यते
युष्माभीरेतावदेव रसं गृसीत्वैतस्मिन् विषये सम्भ्रान्तैर्भुतं
यन्मया यूष्मत्सु रसो दर्शितव्य
इदं युष्माक कपटाचरणं नाम यद्युयमलसव्यक्तिकरा एव
यतो ऽहमत्र न रसवानस्मि
यद्यूयं भीतभीता :
यत्राहमभीत
यद्युष्माकं मयि नो रसो ऽस्ति, अथ वा मयि रसग्रहणम

▽ इदं एव (खलु) खलु स्थाने त्तिष्टतु, यदिदमधीकतरं सौन्दर्यमावहत्ति
हे कंटाळवाणे आहे की तू त्यांच्याकडून घाबरविल्या गेलेलाहेस
तू मला कंटाळा आणतोस माझ्यात पाहून.

पाहणारे होण्याने
तुम्ही लोक फारच कंटाळवाणे होता.
तुम्ही घाबरता कंटाळवाणे होण्यामधे, तुम्ही
प्रयत्न करावा विनोदशील होण्यामधे, रस न घेणारे होऊन,
पण तुम्ही रसादान करता फक्त, फक्त कंटाळवाणे न होण्यात.
तुम्ही माझ्यात रस घेत नाही.
तुम्ही फक्त एवढे रस घेऊन यात संभ्रान्त आहात की मी
तुमच्यात रस घ्यावा.
तुम्ही कष्ट करीत आहात आळस दाखविण्याचे
कारण मी यात रस घेत नाही आहे
की तुम्ही घाबरले आहात, भीतभीत आहात
की मी घाबरलो नाही, 'भीत' नाही
की तुम्ही माझ्यात रस घेत नाही, इंटरेस्ट घेत नाही . . .
२५.
जॅक . . . इदमेव सम्भ्रान्तिकरं त्वद्‌विषये यत्त्वं मयि
द्वेषमेव गन्धकाम्लवद् वितरसि . . .
जिल् . . . इदमेव सम्भ्रान्तिमत् त्वद्‌विषये यत्त्वं तदेव चिन्तयसि
जॅक् . . . नैकस्मिन्नपि विषये त्वं मह्यं गुणान् ददासि
तव कृते इदं स्वीकर्तुं कठिनं यत् तन्ममैव निकटेऽस्ति
तत्रैव त्वं भूयस्त्वेन प्रमत्ताऽकुशला च इदं स्वीकर्तुं त्वया
न शक्यं यत्
मयि न किमप्यस्ति
जॅक् . . . त्वं सम्पूर्णतया मे मात्रा सदृशी
जिल् . . . इदं तावत्सिद्धमेव यत्त्वं मां प्रति तथा वर्तसे
यथा तां प्रति
जॅक् . . . अथ किम् ? . . . तत्त्वया तद्वन्न वर्तितव्यमनन्तरं यद् वा
जिल् . . . त्वं मां विनाशयितुं यतसे यतस्त्वं तस्यां प्रेम वर्षसि
जिल् (पुनरपि) नाहं तावद्विधा यदाहं त्वयादृष्टाऽसम् . . .
जॅक् . . . त्वं यतितुमर्हसि त्वदीयांमूर्ति भङ्क्त्वोत्पाटयितुं

मम चोत्प्रेरितं यत्नं निर्भर्त्संयितुम्

जिल् ... यदा त्वमिमां पदवीमारोहसि तदा ऽ हमात्मानं नष्टसारां मन्ये ...

जॅक् ... यदस्ति तदस्तु तावत् इयमेव खु प्रथमावेला अद्य त्वया ऽ पूर्णतायाः स्पर्शभावना निवेदिता

जिल् ... किमावां न केवलं मित्रे भविष्यावः ?

जॅक् ... अथ किम् ? सर्वदैवाहं त्वयि मित्रभावनायामेव कीलितो ऽस्मि

जॅक् ... तुझ्याबाबतीत गडबड ही आहे की तु माझी असूया करतेस

जिल् ... तुझ्याबाबतीत गडबड ही आहे की तू त्याचाच विचार करतोस

जॅक् ... तू मला कशाबाबतीतही गुण देत नाहीस
तुला हे कबूल करणे कठीण वाटते की माझ्यापाशी ते आहे.
तेथेच तुझे सपशेल चुकते. तुला हे मान्य करता येत नाही की
माझ्यात काहीच नाही

जॅक् ... तू अगदी माझ्या आईसारखी आहेस

जिल् ... तू निश्चित मला तिच्यासारखे वागवतोस.

जॅक् ... ठीक आहे मग तू तसे वागू नकोस तर मग—

जिल् ... तू माझा नाश करण्याचा प्रयत्न करतोस कारण तू तिच्यावर प्रेमाचा वर्षाव करतोस.

जिल् (पुनरपि) मी तशी नव्हते जेव्हा मी तुला दिसले होते

जॅक् ... तू प्रयत्न करु शकशील आपली मूर्ती भंगून उखडायला माझा उत्थापित प्रयत्न निर्भर्त्सित करायला

जिल् ... जेव्हा तू त्या पातळीवर येतोस तेव्हा मला अगदीच हतबल वाटते

जॅक् ... काही का असेना, हीच प्रथम वेळ आहे
आज तू अपुरेपणाच्या स्पर्शभावनेची कबुली दिलीस.

जिल् . . .आपण नसते मित्र असू शकत नाही काय ?
जॅक् . . . अर्थात सर्वकाळ मी तुझ्यासह मैत्रीतच खिळलेला असतो

२६.

इदं मे खु सुखं यत्त्वं सुखे तिष्ठसि ...
इदं मे दुःखं यत्त्वं दुःखे वर्तसे . . .
जॅक् दुःखे तिष्टति यतः जिल् दुःखे वर्तते
जिल् दुःखे वर्तते यद् 'जॅक्' दुःखे तिष्टति . . .
एतद्विषये यद् 'जिल्' दुःखे ऽ स्त्येतद्विषये यद्
'जॅक्' दुःखे वर्तते

एतद्विषये यद् 'जिल्' दुःखे तिष्टति
जिल् दोषार्हा ऽ स्ति दुःखे वर्तयित्वा
यदि जॅक् दुःखी वर्तते यद्वा तां केवलं प्रतिमां मन्यते
जॅक् दोषार्हो ऽ स्ति यद् जिल् दुःखं निपतिता
यतः सा मन्यते यत्तेन सा सुखे स्थापयित्वा
जिल् आत्मानं दोषार्हां निभालयति
यद् जॅक् आत्मानं दोषिनं मन्यते
यद् जिल् आत्मानं दोषार्हां पश्यति
यद् जॅक् आत्मानं दोषार्हं मन्यते

२६.

मला खरोखर सुख होते याचे की तू सुखात आहेस
मला दुःख होते याचे की तू दूःखात आहेस
जॅक् दुःखात आहे कारण जिल् दु खात आहे
जिल् दुःखात आहे कारण जिल् दुःखात आहे
यावावत की जिल् दुःखात आहे यावावत की
जॅक् दुःखात आहे
यावावत की जिल् दुःखात आहे
ज़िल् दोषी आहे दुःखात राहण्यात
जर जॅक् दुःखी असेल किंवा तिला केवळ प्रतिमा

मानीत असेल
जॅक दोषी आहे की जिल दुःखात आहे
कारण त्याला वाटते की त्याने तिला सुखी करावे

जिल्ला दोषी वाटते
की जॅकला दोषी वाटते
की जिल्ला दोषी वाटते
की जॅकला दोषी वाटते

२७.

इदं तावदशक्यं यत्स सुखी
यद्येतावत्प्रभूतं दुःखं जगति वर्तते
इदमपि तावदशक्यं यत्सा दुःखमयी,
यदि स: दुःखमय: . . .

यत्सुखिनात्मना भवितव्यमिति सा वाञ्छति
स चेदं वाञ्छति यत्तया सुखमय्या भवितव्यम्
स आत्मानं दोषार्हं मन्यते यदि सः सुखी
दोषार्हं च पुनर्यदि सा सुखमयी न विद्यते . . .
सा चिन्तयति यत्तयोर्द्वयोरपि सुखमस्तु . .
स च चिन्तयति यत्तया सुखमय्या भवितव्यम्
अतस्तौ द्वावपि दुःखिनौ, . . दुःखिनाविति सुनिश्चितौ
भवत:

स तस्या: वदने एनमारोपं तप्तमुद्रामिव मुद्रयति
यत्सा स्वार्थभावनया प्रवृत्ता कुटिला च
यत: सा यत्नवती तं सुखिनं भवितुं प्रवर्तयितुम्
येन सा सुखमयी भविष्यति . . .
सा तस्मिन्दोषमारोपयति यत्स: स्वार्थी वर्तते
यत्स केवलं स्वस्यैव चिन्तयति

स: मन्यते यत्स: विश्वस्य चिन्तयति
सा मन्यते यत्सा 'मुख्यतया'1 तस्यैव चिन्तयति

यंतः सा तस्मिन् रतिं कुरुते, . . . रतिं कुरुते . . .

I प्रामुख्येण

२७.

तो सुखी असू शकत नाही
जेव्हा इतके विशाल दुःख जगात आहे
हेही अशक्यच आहे की ती व्यथामयी आहे,
जर तो दुःखी असेल
हे तिला हवे असते की सुखी असावे
आणि त्याला हवे असते की सुखी असावे
त्याला दोषी वाटते जर तो सुखी असतो
आणि दोषी जर ती सुखमय राहत नसेल . . .
तिला वाटते दोघांनाही सुख असावे
त्याला हवे असते तिने सुखी असावे
म्हणून ते दोघेही दुःखी आहेत, ठरतात
तो तिच्या मुखावर हा आरोप तप्तमुद्रेप्रमाणे मुद्रित करतो
की ती कुटिल आहे स्वार्थ भावनेने प्रेरित आहे
कारण ती प्रयत्न करीत आहे त्याला सुखी होण्यास
प्रवृत्त करण्याचा
जेणे करून ती सुखी होऊ शकेल
ती त्याच्यावर आरोप करते स्वार्थी असण्याचा
कारण तो फक्त विचार करीत आहे स्वतःचा
त्याला वाटते तो सर्व विश्वाचा विचार करीत आहे
तिला वाटते ती मुख्यत्वे करून त्याचा विचार करीत आहे
कारण ती त्याच्यावर प्रेम करते, . . प्रेम करते . . .

२८.

सा कथं सुखिनी भवितुमर्ह ति
यदि स एव जनः यस्योपरि सा प्रेम कुरुते,
स्वयं दुःखमय आस्ते

स मन्यते यत्सा तं 'ब्लैकमेल्' कुरुते
तं दोषार्हं मन्तुं प्रवर्तयितुम्
यत्सा+ दुःखिनी यतः स दुःखी . . .
सा मन्यते स यतते तस्या रतिमेव
विनाशयितुम्
ता 'मारोपयितुं' यत्सा स्वार्थि–भावनया सह तिष्ठति
यदेदमेव त्रासकारणं
यत्स नैतावत्स्वार्थी येन (स्वार्थेन) स सुखी भवितुमर्हति
यदा यस्य जनस्योपरि सा रतिं कुरुते, स तु केवलं
सव्यथो जीवति
सा मन्यते यत्तस्या कु 'ह' (त्र) चन प्रमादः संवृत्तः
तस्मिन् कस्मिन्नपि रतिं कर्तुं य एताव त्क्रूरः
कुलिशवत्
तस्यास्तस्योपरि या रतिस्तामेव विनाशयितुम्
जीवत्येव सा भृशं सुखं सं प्राप्नोतुं, दुःखमयी
वर्ततेयतः

स दोषी . . .
स मन्यते यत्स दुःखी यतः स दुःखभाक्
सुखिनमात्मानं भावयितुं यदेतरे सर्वाः सव्यथास्तथैवे–
तत्कृतं यत्नेन
अयं प्रमादः समाचरितः कयाचन सह विवाहं कर्तुं या
केवलं विचारयति,
केवलं भावयति . .

सुखमधिकृत्य+ . . .

+ यतः सा; + सुखस्य

२९.

तयावारुणीपानमारब्धमिदानीम्
यैका रीतिरस्ति तस्यास्तस्याकलनस्य

ययां सा ऽऽ कलनाय न्यून—शक्ता भवति . . .
यावदधिकं सा पानं कुरुते
तावदधिकं पानोन्मादमयी भवितुं न्यून–भीता . . .
यावदधिकं पीत्वा मत्ता भवितुं भीतभीता, यदा सा न मत्ता
तावदेवाधिकममत्ता पानाय
यावद् भीतभीता सती खल्व 'पानाय'+ . .
यावदधिकं सा स्वात्मानं नाशयति
तावदधिकं सा भीतभीता तस्य हस्ते विनाशिता भवितुम्
यावदधिकं तं विनाशयितुं सा भीता वर्तते
तावदधिकं सा स्वात्मानं विनाशयति . . .

+ मदिरापानस्याभावाय

२९.

ती पिऊ लागली आहे आज
एक मार्ग म्हणून आकळून घेण्याचा म्हणून
ज्याने ती आकळून घेण्याला कमी शक्य असते
ती जितके जास्त पिते
तितकी ती घाबरते आपण पिणारे होऊ म्हणून
जितके जास्त पिऊन मत्त
तितके पिऊन मत्त होण्याला कमी घाबरलेली
जितके जास्त पिऊन मत्त होण्याला घाबरलेली,
जेव्हा जास्त मत्त झालेली नाही
तितकेच अधिक न घाबरलेली पिण्याला
जितके घाबरलेली न पिण्याला
जितके अधिक ती स्वत:ला नष्ट करते
तितके अधिक घाबरते त्याच्याकडून नष्ट होण्याला
जितके अधिक त्याला नष्ट करण्याला घाबरते
तितकी ती स्वत:ला नष्ट करते

३०

जॅक् . . . त्वमेकं दु:खमसि कन्धरायाम्
मम कन्धरायां ते दु:खदानस्यान्तं कर्तुम्
अहं मे कन्धरां रक्षामि मे कन्धरां वर्धयित्वा,
येन मम कन्धरायामपरमेकं दु:खं वर्धते . .
तदेव त्वमसि – – – –

जिल् . . .अस्ति मे शीर्षवेदना त्वां स्थगयितुं यतमानायाः
मयि शिरोवेदनादानात् – – –

जॅक् . . .तू एक दु:ख आहेस मानेमधील
तुला थांबविण्याकरता तू मला देण्यापासून
एक दु:ख मानेमध्ये
मी माझ्या मानेची राखण करतो माझी मान
वाढवून
ज्याने मला मानेमध्ये एक दु:ख होते मिळते
ते तू आहेस – – –

जिल् माझे डोके दु:खते तुला थांबविण्याचा प्रयत्न
करुन
मला ड़ोकेदु:खी देण्यापासुन

३१

नार्सिसस: रक्त आसीत्स्व प्रतिबिम्बे एव, तद्भावयित्वा
अपरमिति
जॅक् रतिं कुरुते 'जिल' – स्याः 'जॅक्' – स्य प्रतिमायां,
भावयित्वा गृहीत्वा वा ताम्
स्वीयामिति
सा न मर्तव्या, अन्यथा स आत्मानं विनाशयिष्यति
सः द्वेष्टि, यदि कस्याप्यपरस्य प्रतिमा प्रतिबिम्बिता
भवति
तस्याः दर्पणे – – –
'जिल्' वर्तते स्वात्मानमभि . . . .शबलीकरण — दर्पण:
'जिल्' स्वात्मानं शबलयितुं समीहते, अशबलां मन्तुम्

आत्मानं प्रति स्वाम
आत्मानमशवलीकर्तुम्, सा 'जॅक' — अं गृह्णाति
शवलीकरणाय
तस्याः शवलीकृत – प्रतिमाया तस्य शवलीकरण – दर्पणे
यत्र सा सापेक्षा यत् तस्य तस्याः शवलीकरणस्य
शवलीकरणं
तस्याः प्रतिमायाः अ– शवलीकरणं भवतु, तस्याः तमभि
शवलीकरणेन विना — — –

३१

नार्सिसस प्रेमात पडला आपल्याच प्रतिबिंबाच्या, ते घेऊन
दूसरेच म्हणून,
जॅक् प्रेमात पडतो जिल्च्या जॅक्च्या प्रतिमेच्या,
तिला भावुन किंवा घेऊन
ती स्वतः म्हणूनच
ती मरायला नको, कारण तेव्हा तो स्वतःला
नाशवून बसेल.
तो असुया करतो जर कोण्या दूसऱ्याची प्रतिमा
प्रतिर्बिंबित होते तिच्या आरशामध्ये
जिल् ही आहे स्वतःप्रत, शबलीकरणाचा आरसा.
जिल्ला स्वतःला शबल करावे वाटते अशबल
वाटण्याकरता
स्वतःप्रत
स्वतःला अशबल करण्याकरिता, तिला जॅक् सापडतो
शबल करण्याकरिता
तिची शबलीकृत प्रतिमा त्याच्या शबलीकरणाच्या
आरशामध्ये
(ज्यात) तिला आशा वाटते की त्याचे तिच्या
शबलीकरणाचे शबलीकरण
तिची प्रतिमा अशबलीकृत करेल तिच्या त्याच्याप्रत

शेवल होण्याशिवाय

३२

यन्मया वाञ्छितं तन्न कदापि संप्राप्तम्
यन्मया सततमाप्तमासीत्तन्न मेऽभिमतमासीत्
यदहं समीहे
तदहं न संप्राप्स्य
अत, तदाप्तुम्
मया तस्मिन् भावो न स्थापितव्य
यतो यदहं नेहे तदेव समाप्नोमि
यदहंमाप्तु सन्नद्ध, तदह नाप्नोमि
यदहमाप्नोमि, तन्नमेऽभिमतम्
नाहं तदाप्तुं शक्नोमि
यतो यन् मया प्राप्तव्यम्
तदहमाप्नोमि
यतोऽ हं न तत्समीहे
अहं तद् वाछामि यदहं नाप्तुं शक्त:
यता:
यदाप्तुमशक्तोऽयं जना, तदस्ति तदेव यन्मय: समीहितव्यम्
नेच्छामि नेच्छामि तद् यदहं सलीलमाप्नोमि
यत
यदहमाप्तुं शक्तस्तन्न खलु में समीहार्हम्
यदिच्छामि तदहं न कदाप्याप्नोमि
अहं तन्न कदापि समीहे यदहमाप्नोमि

१६.

जे मला पाहीजे ते कधीच मिळाले नाही
मला नेहमी जे मिळत गेले ते मला नको होते.
जे मला हवे आहे
मला ते मिळणार नाही

म्हणून, ते मिळण्यासाठी
मी त्याची इच्छा करायला नको
कारण मला जे नको आहे तेच मिळत असते
जे मला पाहिजे आहे, ते मला मिळत नाही
जे मला मिळते, ते मला नको आहे
मला मिळवता येत नाही
कारण मला हे हवे आहे त्याअर्थी
मला ते मिळते
कारण मला ते नको आहे.
मला ते हवे जे मला मिळवता येत नाही
कारण
जे मला मिळवता येत नाही ते आहे जे मला हवे आहे
मला नको आहे ते जे मला मिळू शकते
कारण
जे मी मिळवू शकतो ते आहे जे मला नको आहे
जे हवे आहे ते मला कधीच मिळत नाहीं
मला ते कधीच नको असते जे मला मिळते
३३
अहं तदाप्नोमि यन्मयाप्तूं विनायासेन शक्यम्
मम तद् विनायासेन शक्यं यदहमाप्नोमि . . .
अस्ति तन्मे निकटे
अतो मे तद्विनायसेन शक्यम्
मत्कृते तद्विनायासेन शक्यम्
यतस्तदस्ति मत्समीप एव . . .
त्वया तन्नाप्तम्
यत्त्वया तन्न सम्प्राप्तम् . . .
(अत:) त्वया तन्न प्राप्तम्
यत्तव कृते तन्न विनायासेन शक्यम्
तव तन्न विनायासेन शक्यम्

अतस्त्वया तत्र सम्प्राप्तम् . . .
तिष्ठ तत्रैव गौराणां-देशे
यत्र त्वया किमपि न स्मासादितम्
एकं पाश्चात्य देशस्थ-जीवनं विहाय-
अत्राहमस्मि नूत्नतमो गन्धर्वः, स्वर्णरजतयोर्द्रव
इव गरुत्मान्
तुहिनगिरि-यायी समुच्छं समीहमानः
हृदत्स्पन्दनेषु गरिमाणमाप्नुवन्

३३.
मी ते मिळवतो जे मला सहजशक्य आहे
मला जे सहजशक्य आहे जे मी मिळवतो
माझ्याजवळ आहे ते,
म्हणून मला ते क्रमप्राप्त आहे
मला ते सहजशक्य आहे
कारण ते माझ्याजवळ आहे
तुला ते मिळाले नाही आहे
कारण तुला ते सम्यक् मिळाले नाही आहे
(म्हणून) तुला ते मिळाले नाही आहे
कारण तुला ते सहजशक्य नाही आहे
तुला ते विनायास नाही आहे
म्हणून तुला ते मिळाले नाही आहे
रहा तिथेच तू गोऱ्यांच्या देशात
जेथ तू काही मिळविले नाहीस
पाश्चात्य देशात जगण्याशिवाय . . .
येथे मी आहे एक नवीनतम गंधर्व,
सोन्याचांदीचा गरूडाप्रमाणे झेपणारा द्रव
हिमाचलाकडे कूच करणाराजे उंच ते इच्छिणारा

हृदयाच्या स्पंदनातून गारिमा मिळविणारा . . .

३४

यदि तन्ममास्ति (तर्हि) तन्ममैव /
यदि तन्ममास्ति, तर्हि तन्न मम
यदि तन्न मम, तर्हि तन्मम
यदि तन्ममास्ति, तर्हि तन्मम
यदि तन्ममास्ति, यन्न मे
यदि तन्न मे,

तदहम्,

यदि तदहम् तन्ममास्ति,
यदि तन्ममास्ति तर्हि तदहं नास्मि
यदि तदहं नास्मि, नास्ति तदहम्
यदि तदहम्,

तदहं नास्मि
यदि तदहं नास्मि /स्ति
तदहमस्ति /स्ति

यदि तदहमास्ति /स्मि. यदि तदहं नास्मि,
यदि तदहं न स्यात् /स्थाम्, यदि तदहमस्मि /स्ति
यदि तदहं यदि तदहंम्,
यदि तदहं यदि तन्नास्म्यहम्
यदि नन्नास्म्यहम् यदि तन्नास्म्यहम्
यदि तदहं तन्नास्म्यहम्
यदि तन्नास्म्यहम तदहं तत्
यदि तदहम्
यदि तन्नास्त्यहंम्
यदि तदहम् . . .

३४

जर ते माझे आहे (तर) ते माझे आहे
जर ते माझे आहे ते माझे नाही

जर ते माझ नाही ते माझे आहे
जर ते माझे आहे, ते माझे आहे
जर ते माझे आहे ते माझे नाही
जर ते माझे नाही,
ते मी आहे
जर ते मी आहे ते माझे आहे
जर ते माझे आहे ते मी नाही
जर ते मी आहे
                    ते मी नाही
                    जर ते मी नाही
                    ते मी आहे
जर ते मी आहे, जर ते मी नाही
जर ते मी नसेन, जर ते मी आहे
जर ते मी जर ते मी
जर ते मी जर ते नाही मी
जर ते नाही मी जर ते नाही मी
जर ते मी जर ते नाही मी
जर ते नाही मी, ते मी
जर ते मी ते नाही मी
जर ते नाही मी ते मी
जर ते मी
जर ते नाही मी
जर ते मी

३५

धनं+ च ऋण – वन्धनं च.
ऋणम् : विजेतुमशक्यम् यद्यदहं करोमि तत्तत्प्रमत्तम्.
धनम् : च निर्यातुं शक्यते यद्यदहं
करोमि तत्तदप्रमत्तम्.
अहं तत्करोमि यतस्तदप्रमत्तम्

तदप्रमनं, यतोऽहं तत्करोमि – – –

+ धनं न वित्तम् धनं च ऋणं चेति
गणितशास्त्रीया: कल्पना:

३५

धन आणि ऋणवंध

ऋण: जिंकू शकत नाही. मी जे प्रत्येक करतो ते
चूक आहे.

धन: मिघू शकत नाही. प्रत्येक जे मी करतो ते
बरोबर आहे.

मी ते करतो, कारण ते बरोबर आहे.
ते बरोबर आहे, कारण ते मी करतो.

३६

अहं तत्समीहे
तच्चाह माप्नोम्येव
अतोऽहं सुष्ठ्वदारुणो भद्रश्च – – –
अहं तत्समीहे
अहं च तन्नाप्तुं समर्थ :
अतोऽहं कठोर: कुठारवत्
दुष्टोऽस्म्यहम्
यतो मया न तत्समासादितमासीत्
अहं दुष्टोऽस्मि
यतो मम तत्सम्प्राप्तव्यमासीद्यन्मया न प्राप्तमासीत्
मया तन्निभालयितव्यं प्रेक्षितव्यं वा,
यदाप्तुं समीहे
अपरं च प्राप्तव्यं भावयितूं यदहमाप्नोमि
तथैव न संप्रातुं तद्यदहं नाप्तुं सकाम:

३६

मला ते हवे आहे

मला ते मिळते
म्हणून मी अकठोर आहे, आणि शिवाय चांगला . . .
मला ते हवे आहे
मला ते मिळत नाही
म्हणून मी कुठारवत् कठोर आहे
मी वाईट आहे
कारण मला ते मिळाले नव्हते
मी वाईट आहे
कारण मला ते हवे होते जे मला मिळालेले नव्हते
मी ते पाहायला हवे
जे मला हवे ते घेण्याकरता
आणि हवे वाटण्याकरता जे मला मिळते
आणि न मिळण्याकरता जे मला नकोसे आहे

३७

सुखकरम् . . . प्राप्तव्यम्–दुःखहरम् . . . समीसितव्यम् .. .शक्यम्
दुष्टम् . . . न प्राप्तव्यम् . . . न समीप्सितव्यम् . . . अ–शक्यम्
यदहमाप्तुमिच्छामि तदहमाप्तुं शक्नोमि
अहं तु यदाप्तुं नितरांसमीहे तदहं संप्रातुं शक्तः
यन्मम नाभिमतमाप्तव्यमिति तदप्यहमाप्तुं शक्नोमि
यच्चाहं नाप्तुमीहे तदहं नाप्तुं शक्नोमि ...
प्रवृत्तो ऽ स्म्यहं–म्वीकतुं तद्यदहमाप्तुं समीहे
तत;,
संप्राप्तुं तद्यन्मम प्राप्तव्यम्
अहं कितववदाचरामि तन्नाप्तुम्
दुष्टो ऽ स्म्यसंमतो ऽ स्मि तत्रैव यत्राहं भृशं समीहे
तद्यदाप्तुं मे ऽ शक्यम्
मया तन्न सम्प्राप्तम्
अतो ऽ हं शठो ऽ स्मि तत्सर्वात्मना समीहितुम् . . .

तत्समीहितुं यद्यहं बहुतरं शठो ऽ स्मि
(तर्हि) अहं तत्संप्रापणे न भविष्यामि शठ; ...
अहमत्र शठो ऽ स्मि यत्राहं सव्यथ:, अपरं च
सुष्ठुतरायां भावनायां दु:खकारी+
यत: कश्चन जन: यावदधिकं तया दु:खकारी
तावदेव शठ: इति वयं सर्वे मन्यामहे . ..
मत्सम्बन्धि किमपि कुत्रापि कलहायितं यतो ऽ हं न मन्ये
किमपि यत्किमपि तिष्ठतु भविष्यतु मत्सम्बन्धे
य द् वि दी र्ण म् ...

+ मॅक्डोनेल 'दु:खकारि' इति शब्दस्य 'मेल्व्होलेन्ट्' इति अर्थं ददाति तस्य शब्दकोशे ।

३७

सुखकर घेणे इच्छिणे शक्य
दुष्ट न–घेणे न–इच्छिणे शक्य नसणे
मला जे हवे ते मिळू शकते
मात्र मला जे खूप हवे ते खूप मला मिळू शकत नाही
मला जे मिळविण्याला अभिमत नसते ते मी मिळवू शकतो
मला जे नको असते ते मला मिळवता येत नाही
मी प्रवृत्त असतो न घेण्याकरता जे मला हवे असते
तेव्हा
जे मला पाहिजे ते मिळवण्याकरता
मी कितव करतो ते न घेण्याकरता
जे मला मिळवणे शक्य नाही ते हव्यासणे यात
मी वाईट आहे
मला ते मिळाले नाही
म्हणून मी वाईट आहे ते साऱ्या काळजाने
हव्यासण्याकरता

ते ह्व्यासण्याकरता जर मी बराच शठ असेन
(तर) मी ते घेण्याकरता काही शठ राहणार नाही
वाईट वाटून घेण्यात मी वाईट आहे, आणि
        चांगले वाटण्यात वाईट
कारण एखादा जितके अधिक वाईट असतो
        तितकाच वाईट असे आपणाला वाटते
माझ्याबाबतीत काहीतरी कोठेतरी कलहायित विनसले आहे
        कारण मला नाही वाटत
काहीही असो वा होवो माझ्याबाबत
जे भग्न आहे, वि दी र्ण . . .

३८

कस्यापि किमपि यत्प्रातिभिमस्ति
        तस्मै किञ्चनापि तद्दत्तमस्ति परमेश्वरेणैव . . .
अत: यद् यदस्माकं निकटे वर्तते
        तस्य प्रत्येको जन: पात्रमेव . . .
अपरं च,
यावदधिकं कस्यचनापि वर्तते
        तावदाधिक्येन प्रत्यको जन: सुष्टुसुन्दरवत्मा भवति
        यतस्तावदधिकमस्माभि: किमपि प्राप्तं भवति
                सुन्दराया: भावनाया: कृते . .
अतो ऽहमधिकमधिकतरं च सुष्ठुतरो भवामि
        अधिकमधिकं सुष्ठुतरं किमपि वस्तु भावयित्वा
                                घटयित्वा . . .
यावदधिकमहं किमपि वस्तु घटयामि
तावदाधिक्येनैव तन्मम निकटे वर्तते . . .
तावदधिकं मया सुष्ठुतरेण भवितव्यम्
यावदधिकमहं स्वात्मानं वेद्मि . . .

३८

एखाद्यापाशी जे प्रतिभामय असते

एखाद्याला ते दिलेले असते परमेश्वरानेच
म्हणून जे जे आपल्याजवळ असते
त्याला प्रत्येक जण पात्र असतो
याशिवाय,
जितके जास्त एखाद्याजवळ असते
तितका चांगला प्रत्येकजण असतो,
सलील सुंदर मार्ग मिळालेला
कारण तितके अधिक आपणास काही मिळाले असते
सुंदर भावनेकरिता
म्हणून मी अधिक आणि अधिकतर चांगला होत असतो
अधिकाधिक चांगले काही भावून तयार करून
जितके जास्त मी काहीतरी तयार करतो
तितके जास्त ते माझ्याजवळ असते
तितके अधिक मी चांगले असावयास हवे
जितका अधिक मी स्वतःला जाणतो . . .

३९

शोभनस्य . . . स्वीकरणम् . . . वाञ्छविषयीकरणम् . . . शक्यम्
अशोभनस्य अस्वीकरणम् अनिच्छाविषयीकरणम् . . अशक्यम्
यदहं वाञ्छामि तत्प्राप्तुं शक्नोम्यहम्
यदहं वाञ्छामि तत्प्राप्तुं न शक्नोम्यहम्
यदहं न वाञ्छामि तत्प्राप्तुं न शक्नोमि . . .
यदा प्रवृत्तोऽस्म्यहमस्वीकर्तुं तद्यन्मे प्राप्तव्यम्
तदा, . . .
यदहं वाञ्छामि तत्संप्राप्तुम्
अहं मिथ्याचारेण दर्शयामि तस्यास्वीकरणाय
यत्प्रापणमशक्यं मे तस्य वाञ्छनेऽहमशोभनाचारः खलु
यतो मया तन्नैव प्राप्तम्,
ततोऽहमशोभनस्तस्य वाञ्छाविषयीकरणे . .
तद्वाञ्छितुं यद्यहमशोभनः,

(तर्हि) तत्संप्राप्तुमहं न खलु वहु शोभनो भविष्यामि
व्यथास्वीकरणे दुष्टोऽहमथ च,
        सुष्ठु–भावने दुष्टोऽहम्,
यत: कश्चिद्यावानधिकतया दुष्ट: स्यात् /भवति
        तावानेव न्यूनदुष्ट इति नो भावनम्भवति
मद्विषये किमपि दुष्टमहो जातं सञ्जातं यतो न मन्येहम्
किमपि तद् विषये यद्विषये मे किमपि,
दुष्टमहो सञ्जातं दुष्टमहोसञ्जातम् . . .

३९

चांगले घेणे इच्छिणे शक्य
वाईट न–घेणे न–इच्छिणे शक्य नसणे
मला जे हवे ते मला मिळू शकते
मला जे हवे ते मला मिळू शकत नाही
मला जे हवे नसते ते मला मिळू शकते
मला जे नको असते ते मला मिळवता येत नाही
मी प्रवृत्त असतो न घेण्याकरता जे मला हवे असते
तेव्हा
        जे मला पाहिजे ते मिळवण्याकरता
        मी ढोंग करतो ते न घेण्याकरता
जे मला मिळवणे शक्य नाही ते हव्यासणे यात मी वाईट आहे
मला ते मिळाले नाही
        म्हणून मी वाईट आहे ते हव्यासण्याकरता
ते हव्यासण्याकरता जर मी वाईट असेन
(तर) मी ते घेण्याकरता काही कमी वाईट राहणार नाही
वाईट वाटून घेण्यात मी वाईट आहे, आणि
                चांगले वाटण्यात वाईट
कारण एखादा जितके अधिक वाईट असतो
        तितकेच कमी वाईट असे आपणाला वाटते
माझ्याबाबतीत काहीतरी बिनसले आहे कारण मला नाही वाटत

की माझ्याबाबत काही विनसलेले आहे . .

४०

यदि तन्ममास्ति तन्नाहं तत्
यदि तन्नाहम्
(तर्हि) तन्न मे
यदि तन्न मे
तन्नाहम्
तन्मम. . .
यदि, यदि तन्मे
(तर्हि) तन्नाहम्
यदि तन्नाहम्
तन्न मम . . .
अत:,
यदि तन्ममास्ति, तर्हि तन्न ममास्ति
यदि, – – – – यदि तन्मम, तर्हि तन्न मम
अत:,
यदि तन्न मम
तन्नाहम्
अथ च यदि तन्नाहम्
तन्मम
यदि तन्मम
तन्नाहम्
यदि,
यदि तन्नाहम्
तन्न मम
यदि तन्नास्मदीयं
तन्मदीयम् – – –
अत:,

यदि तन्मदीयम्
तदस्मदीयम् . .
यदि, . . यदि तन्मम
तदहम् . .
यदि
यदि तदहम्, तन्मम
यदि तन्मम, तत्सत्यमेव मम — —

४०

जर ते माझे तर मी नाही
जर ते मी नाही
(तर) ते माझे नाही
जर ते माझे नाही
ते भी नाही
जर ते मी नाही
ते माझे आहे
जर, जर ते माझे
(तर) ते मी नाही
जर ते नाही मी
ते माझे नाही
तेव्हा,
जर ते माझे आहे, तर ते माझे नाही
जर, जर ते माझे आहे, ते माझे नाही
तेव्हा,
जर ते माझे नाही,
ते मी नाही
आणि जर ते मी नाही
ते माझे आहे
जर ते माझे आहे
ते मी नाही

जर,   जर ते मी नाही
           ते माझे नाही
           जर ते अस्मदीय नाही
              ते मदीय आहे
तेव्हा   जर ते मदीय आहे
           ते अस्मदीय आहे
जर,   जर ते माझे आहे
              ते मी आहे
           जर
           जर ते मी आहे, ते माझे आहे
           जर ते माझे तर ते खरोखर माझे आहे

४१

यत्सकलं मत्पार्श्वेऽस्ति तत्सकलं मे दत्तमस्ति, अथ च तन्ममैवास्ति,
यदि तन्मत्पार्श्वे तिष्ठति, तर्हि तन्मह्यमेव दत्तं स्यादिति मतिः,
अतस्तन्ममैव . . .
तन्मत्सविधे नास्ति,
परं तत्प्राप्तुमहं शक्तोऽस्मि,
अतः
यतत्सत्प्राप्तिसामर्थ्यं मय्यर्पितमस्ति,
तन्ममैव . . .
तन्न ममास्ति,
किन्तु तन्मे दत्तमस्ति, अथ च तन्मत्सविधे तिष्ठति, सादर् अस्ति
अतो ऽहं कृतज्ञोऽस्मि यतस्तन्मत्सविधे ऽस्ति, अथवा मे दत्तमस्ति
परमहं सामर्थो भवामि कृतज्ञो भवितुम्
यतो यदि तन्मयि वितीर्णं मया वा प्राप्तमस्ति,
        तर्हि तन्न शाश्वतकालिकं मामकीनं किमपि
अत एव, यद्यहमकृतज्ञो भविष्यामि,
        (तर्हि) एतत्स्याद्यत्तन्मह्यं नैव दत्तमासीत्
अतः, – – तदस्ति (भूतम्, वर्तमानम्, भव्यं च)

४१

जे सगळे माझ्याजवळ आहे ते सगळे मला दिलेले आहे आणि ते
माझे आहे

जर ते माझ्याजवळ असेल, तर ते मला दिले गेले असेल
म्हणून ते माझे आहे.
माझ्याजवळ ते नाही आहे
पण मला ते मिळू शकते
म्हणून,
कारण मला ते मिळवण्याची शक्ती दिलेली आहे
म्हणून ते माझे आहे.
ते माझे नाही आहे
पण ते मला दिले गेलेले आहे आणि ते माझ्यापाशी आहे
म्हणून मी कृतज्ञ आहे जे माझ्यापाशी आहे त्याकरिता, किंवा
त्याकरता जे दिलेले आहे. . .
परंतु मला क्रोधावेग येतो कृतज्ञ होण्याच्या बाबतीत
कारण जर ते मला मिळालेले असेल, तर ते नेहमीच माझे राहिलेले
नाही.

म्हणून, जर मला कृतज्ञ वाटणार नसेल
(तर) मला दिलले गेले नसावे
म्हणून, ते आहे (भूत, वर्तमान, भविष्य) कायमचे आणि शाश्वतपणे
माझे.

४२

अत:,
यदि तन्न मे, तर्हि तदहमेव
यदि तन्न मे, तेन तदहमेव
यदि
यदि तदहम्
तन्मम

यदि तन्मम, तन्न मम
यदि तन्न मम, तन्न ममेति स्पष्टमेव
यदि तन्नाहम्
तन्मम
अतः,
यदि तन्न मम, तन्मम
यदि तन्न मम, (तर्हि) तन्मम
यदि
तन्न मम तन्नैव सत्
यदि तन्न मम
तन्नाहम्
यदि तन्नाहम्, तन्मम
यदि तन्मम, तदहम्
यदि तन्मम, तन्नाहम्
अतः,
यदि तन्नाहम्, तन्मम
यदि तन्मदीयम्
तदहम्
यदि तन्नाहम्, तन्मम
यदि तन्मम
तदहम्
यदि तदहम्, तन्न मम
यदि तन्मदीयं न स्यात
तर्हि तदहं नास्मि
यदि तदहं नास्मि
तदस्मदीयम् . . .

४२

यास्तव,
जर ते माझे नाही तर ते मी आहे

जर ते माझे नाही, तर त्यामुळे ते मी आहे
जर
जर ते मी आहे
ते माझे आहे
जर ते माझे आहे ते माझे नाही
जर ते माझे नाही, ते माझे नाही हे स्पष्टच आहे
जर ते नाही मी
ते माझे

तेव्हा,

जर ते माझे नाही तर ते माझे आहे
जर ते माझे नाही (तर) ते माझे आहे
जर
जर ते माझे नाही तर ते नाहीच
जर ते माझे नाही
ते मी नाही
जर ते मी नाही ते माझे आहे
जर ते माझे आहे ते मी आहे
जर ते मी आहे ते मी नाही

तेव्हा,

जर ते मी नाही ते माझे आहे
जर ते मदीय आहे
ते मी आहे
जर ते मी नाही ते माझे आहे
जर ते माझे आहे
ते मी आहे
जर ते मी आहे ते माझे नाही
जर ते माझे नसेल
ते मी नाही
जर ते मी नाही

४३

जॅक
→ विचारयति
जिल् अस्ति

यतः ↔ निकृष्टा, खादनकामा च
⇒ यतः

↔ निकृष्टः खादनकामाश्च ⇒ जिल् चिन्तयति
यत् जॅक अस्ति

जॅक् मन्यते जिल्
अस्ति
खादनकामा ⇑ निकृष्टा च
यतः
↓
जिल् मन्यते यत् जॅक्
अस्ति
निकृष्टः, खादनकामाश्च

४३

⇔ जॅक्ला वाटते
जिल् आहे

कारण ⇒ निकृष्ट अधाशी
निकृष्ट, अधाशी कारण

↔ जिल्ला वाटते
जॅक आहे
जॅक्ला वाटते जिल
आहे
अधाशी ↑ निकृष्ट
कारण
↓

जिल्‌ला वाटते जॅक्
आहे
निकृष्ट अधाशी

४४

यदि तन्ममास्ति (तर्हि) तन्ममास्ति
यदि तन्ममास्ति, तत्कथं न ममास्ति ?
यदि तन्मम नास्ति, तन्ममास्तीति कथमुक्ति: सम्भवनीया ?
यदि तन्ममास्ति तन्ममास्तीति गणितेनैव सिद्धम्
यदि तन्ममास्ति, तन्मम नास्तीति कल्पयितुं कथंकारं शक्नोमि ?
यदि तन्मम नास्ति,
. . . तदहमेवास्मि . . .
यदि तदहमस्मि तन्ममास्ति
यदि तन्ममास्ति तदहं न
यदि तदहं न तदहमस्मि
यदि तदहमस्ति
तदहं नास्ति
यदि तदहं नास्ति
तदह (मस्ति (स्मि)) . . .
यदि तदहमस्ति, तर्हि तदहं नास्ति (स्मि)
यदि तदहं न स्यात् (म्), तर्हि तदहं स्या (त्) म्

४४

जर ते माझे आहे (तर) ते माझे आहे
जर ते माझे आहे तर ते माझे नाही कसे ?
जर ते माझे नाही तर ते माझे आहे हे बोलणे तरी कसे संभवते ?
जर ते माझे आहे, तर ते माझे आहे हे जणू गणितानेच सिद्ध
झाले आहे
जर ते माझे आहे, तर ते माझे नाही हे कसे बरे मी आकळू शकेन ?
जर ते माझे नाही,
तर मीच ते आहे ...

जर ते मी आहे ते माझे आहे
जर ते माझे आहे ते मी नाही
जर ते मी नाही ते मी आहे
जर ते मी आहे

ते मी नाही
जर ते मी नाही
ते मी आहे

जर ते मी आहे, जर ते मी नाही
जर ते मी नसेन, जर ते मी आहे

४५

सा तत्समीहमाना यत्स तां समीहमानः स्यात्
स इदं समीहमानः यत्तया स समीहितः स्यात्
तं तां समीहितुं प्रवर्तंगितुं
सा दर्शयति यत्सा तं समीहते इति
तं समीहमानां तां विधातुं सम्प्रेरयित्तुं वा
स दर्शयति शाठयेन यत्स तां समीहते . . .

अ

जॅक्–स्य इदमीरितम् /इदमीहितम् . . .
यद्–जिल्स्याः जॅक्–अम् (प्रति) समीहनम्

ततः

जॅक् जिल्–अं कथयति,
जॅक् जिल्–अं समीहते

इ

जिल्–स्याः इदमीप्सितम् /इदमीहितम् /इदमीरितम् . . .
यद् 'जॅक'–स्य जिल्–अम् (प्रति) समीहनम्
जिल् जॅक्–अं समीहते +

इ

ति

ए क: स म्पू र्णो वि नि म य:
अ
स्तु

४५

तिला त्याने हव्यासावे असे हव्यासत असते
त्याला हव्यासते तिला त्याने हव्यासावे
त्याला तिला हव्यासण्यासाठी प्रवृत्त करण्यास
ती शो करते ती त्याला हव्यासते म्हणून
त्याला हव्यासण्यासाठी तिला प्रवृत्त करण्यासाठी
तो बनावा करतो की तो तिला हव्यासतो
अ
जॅक्‌ला हवे
जिल्‌चे जॅकचे हव्यासणे
तेव्हा
जॅक् जिल्‌ला सांगतो
जॅक जिल्‌ला हव्यासतो
इ
जिल्‌ला हवे
जॅक्‌चे जिल्‌ला हव्यासणे
तेव्हा
जिल् जॅकला सांगते
जिल् जॅक्‌ला हव्यासते
अ
सा
ए क सं पू र्ण वि नि म य
अ
सो

४६

सा वाञ्छति यत्स तां वाञ्छतु,
सा इदं वाञ्छति यत्स तां वाञ्छतु
तं तां वाञ्छितुं प्रवर्तयितुं
सा मिथ्यैव दर्शयति यत्सा ते वाञ्छति
तं वाञ्छितुं प्रवर्तयितुं ताम्,
स कामपि मिथ्या–वाञ्छां प्रदर्शयति यत्स तां वाञ्छति
जँक् वाञ्छति } जिल् वाञ्छति
जिल्-याः जँक्-स्य वाञ्छाविष्करणम्,} जँक्-स्य जिल्-याः वाञ्छाविषयीकरणम्
तदा } तदा
जँक जिल्–अं कथयति, } जिल् जँक्–अं कथयति यत
यज्जँक् जिल्-अं वाञ्छति } जिल् जँक्–अं वाञ्छति
एकः सम्पूर्णः विनिमयः

४६

तिला त्याने तिला हव्यासावे असे हव्यासत असते
त्याला हव्यासते तिला त्याने हव्यासावे
त्याला तिला हव्यासण्यासाठी प्रवृत्त करण्यास
ती ढोंग करते ती त्याला हव्यासते म्हणून
त्याला हव्यासण्यासाठी तिला प्रवृत्त करण्यासाठी
तो बनावा करतो की तो तिला हव्यासतो
जँक्ला हवे } जिल्ला हवे
जिल्चे जँक्चे हव्यासणे } जँक्चे जिल्ला हव्यासणे
तेव्हा } तेव्हा
जँक जिल्ला सांगतो } जिल् जँक्ला सांगते
जँक जिल्ला हव्यासतो } जिल् जँक्ला हव्यासते
एक संपूर्ण विनिमय

४७

जिल् तथा जँक्, द्वावपि मन्येते यद्भावनं नामास्तु स्वीयम्

जिल् जँक्–अं कामयमानाऽस्ते यतः स आत्मानं काम्यमानं
कामयते

जँक् जिल्–अं कामयन्नास्ते यतः सा आत्मानं काम्यमानां
कामयते

जिल् जँक्–स्य तामधिकृत्य भावनं कामयते
जिल्–स्याः भावनम्
जँक्–स्य तस्याः न्यूनतां प्रति न्यूनता

यस्य जँक्–स्य न्यूनता यद् जिल् भावयति
यद् जँक्–एन इदं भावनीयं यत्
तद् जिल्–या भावनीयम्
जँक्–स्य तस्याः न्यूनतामधिकृत्य न्यूनता
तस्य न्यूनतामधिकृत्य
तस्याः जँक्–अमधिकृत्य भावनस्य कृते
जँक्–स्य भावनार्थम्
पुनः प्रवर्तनम्
जिल् तथा जँक् इति द्वयोरपि . . . .

४७

जिल् आणि जँक दोघांनाही वाटते वाटून घ्यावेसे
जिल्ला जँक हवासा वाटतो कारण त्याला हवेसे वाटावेसे वाटते
जँक्ला जिल हवी असते कारण तिला हवेसे वाटावेसे वाटते
जिल्ला जँकला वाटावेसे वाटते
जिल्ने वाटावेसे
जँक्ची तिच्या वाटण्याची कमतरता
त्याची तिच्या न्यूनतेप्रत न्यूनता
ज्याची जँक्ची न्यूनता की जिल्ला वाटत असते
जँक्ने वाटावे हे की
ते जिल्ने वाटावे
जँक्ची तिच्या न्यूनतेप्रत न्यूनता

त्याच्या न्यूनतेबाबत

तिला जॅक्बद्दल वाटण्याकरिता जॅक्ला वाटण्याकरिता

पुनः प्रवर्तन

जिल् आणि जॅक् दोघांचेही . . . .

४८

यत्सा तस्मात्कामयते तत्सा नैव संप्राप्नोति

अतः सा मन्यते यत्सो ऽ वरः

सा यत्स तस्याः समीहते तद्दातुं न शक्नोति (तस्मै)

अतः सा मन्यते यत्स कामे बहु कामो ऽ स्ति (तस्यै)

स तन्नाप्नोति यत्स तस्याः कामयन्नास्ते

अतः स मन्यते यत्सा ऽ वरास्ति

अथ च

सा यत्तस्मात् कामयते तत्स तां दातुं न शक्नोति

अतः स मन्यते यत्सा बहुकामा . . . .

खशरीरिणी + भविष्यतु ? . . तस्य विचारः . . . .

\+ अशरीरिणी, आकाशवपुः भविष्यतु, . . न जीवतु इति मन्तुः कामना । शब्दो ऽ यं मॅक्डोनेलमहोदयानां शब्दकोशे ।

४८

तिला त्याच्यापासून हवे असते ते मिळत नाही

म्हणून तिला वाटते की तो निकृष्ट आहे

ती त्याला तिच्यापासून जे हवे असते ते देऊ शकत नाही

म्हणून तिला वाटते की तो बहुकाम आहे

त्याला ते मिळत नाही जे त्याला तिच्यापासून हवे आहे

म्हणून त्याला वाटते की ती निकृष्ट आहे

आणि

तिला जे त्याच्यापासून हवे ते तो तिला देऊ शकत नाही

म्हणून त्याला वाटते की ती बहुकाम आहे

आकाशशरीरिणी व्हावे तिने ? . . त्याचा विचार

४९

जॅक् चिन्तयति
जिल् अद्यापि जीवन्त्यास्ते
अवरा, बहुकामा
यतः

यतः
अवरो बहुकामश्च
जिल मन्यते
जॅक अस्ति
जॅक् चिन्तयति जिल्
अस्ति
बहुकामा अवरा
यतः
जिल् चिन्तयति यद् जॅकं
अस्ति
अवरः बहुकामः
यद्यपि तयोरेकं
खं
गतम्....

४९

जॅक्ला वाटते
अजूनही
जिल् जिवंत आहे
निकृष्ट बहुकाम
कारण

कारण
निकृष्ट अतिकाम
जिल्ला वाटते

जँक् आहे
जँक्ला वाटते जिल्
आहे
वहुकाम निकृष्ट
कारण
जिल्ला वाटते जँक
आहे
निकृष्ट वहुकाम
जरी त्यातील एक
आकाशी
निघून गेलेले आहे

५०

पुनरावयोरेकत्रागमनम्, मृत्योरप्यन्तरम्
यावँदधिकम्, तावदधिकम्
जँक् मन्यते यद् जिल् तत्र क्षुद्रा (यत्र) सा तमतिकामुकं मन्यते
तावदधिकम्
जिल् विचारयति यद् जँक अवरः
इदं विचारयितुं यत्सा अवरेदं विचारयतुं यत्सो ऽ तिकामुकः
इदं विचारयितुं यत्सा अवरा . . .
यावदधिकं जिल् मन्यते यद् जँक् अवरः
इदं विचारयितुं यत्सा अवरेदं विचारयितुं यत्सो ऽ वर
इदं विचारयिनुं यत् सा ऽ वरा
तावदेवाधिकं जँक् मन्यते यद जिल् अवरा
इदं भावयितुं यत्
जँक् अवरः
इदं भावयितुं यत्सा अवरा
इदं भावयितुं यत्सा रतौ क्षुत्क्षात्मा कामुका
इदं भावयितुं यत्सा अवरः

यत: सा तं यत्समीहितं तन्न ददाति . . .
स विचारयन् समीहते यत्तया ऽ धिकतया सौदार्यं भवितव्यम्
    तस्यास्तमधिकृत्य निर्णये,
यत्, . . . अभावो विचारस्य यत्सो ऽ वर:
    इदं मन्तुं यत्सा अवरा
    इदं मन्तुं यत्स क्षुत्क्षामो ऽ न्नादीव बहुकाम:
    इदं मन्तुं यत्सा अवरा

इदं मन्तुं यत्सो ऽ वर:
    इदं मन्तुं यत्सा अवरा
    इदं मन्तुं यत्स क्षुत्क्षामो ऽ न्नादीव बहुतरं कामुक:
    अस्मिन् विचारे यत्सा अवरा . . .

५०

    पुन्हा त्यांचे एकत्र येणे,
जितके जास्त, तितके जास्त
    जॅक्‌ला वाटते की जिल् तेथे क्षुद्र आहे (जेथे) तिला
                    तो अधाशी वाटतो

तितके जास्त
    जिल्‌ला वाटते की जॅक निकृष्ट आहे
    हे वाटण्यात्सव की ती निकृष्ट हे वाटण्यास्तव
                    की तो अधाशी आहे

    हे वाटण्यास्तव की ती निकृष्ट आहे
जितके जास्त जिल्‌ला वाटते की जॅक् निकृष्ट आहे
    हे वाटण्यास्तव की ती निकृष्ट आहे हे वाटण्यास्तव की तो
            निकृष्ट आहे हे वाटण्यास्तव की
                ती निकृष्ट आहे
तितकेच अधिक जॅकला वाटते की जिल् निकृष्ट आहे
    हे वाटण्यास्तव की
        जॅक् निकृष्ट आहे

हे वाटण्यास्तव की ती निकृष्ट आहे
हे वाटण्यास्तव की ती त्यात क्षुधाक्षाम आणि कामुक आहे
हे वाटण्यास की ती निकृष्ट आहे

कारण ती त्याला जे हवे ते देत नाही
त्याला तिने जास्त उदार असावेसे वाटते
तिच्या त्याच्याबद्दलच्या निर्णयात,
म्हणजे, या विचाराचा अभाव की तो निकृष्ट आहे
हे वाटण्यास की ती निकृष्ट आहे
हे वाटण्यास की तो क्षुधाक्षाम, अन्नादी, बहुकाम आहे
हे वाटण्यास की ती निकृष्ट आहे

हे वाटण्यास की तो निकृष्ट आहे
हे वाटण्यास की ती निकृष्ट आहे
हे वाटण्यास की तो अधाशी आहे
या विचारात की ती निकृष्ट आहे

५१

जिल् मन्यते यद् जॅक अवरश्चान्नादीव
रतौ बहुकामः क्षुत्पीडितः
जॅक् मन्यते यद् जिल् रतौ क्षुत्पीडिता बहुकामा अथ चावरा
यावदधिकं जिल् मन्यते यद् जॅक अवरः
तावदधिकं जिल् मन्यते यद् जॅक क्षुत्क्षामो ऽ न्नादीव रतौ
कामुकः
तावदेवाधिकं जॅक् मन्यते यद् जिल् – या न्यूनगुणया
भवितव्यम्
तावदेवाधिकं जॅक् मन्यते जिल् – या रतौ
बहुकामया ऽ न्नादिन्या इव भवितव्यम्
यावदधिकं जिल् विचारयति यद् जॅक–एन अवरेण भवितव्यम्
तावदधिकं जिल् विचारयति यद् जॅक–एन अवरेण स्थातव्यम्
यावदधिकं जॅक मन्यते यद् जिल् – या रतौ

बहुकामया ऽ न्नादिन्या इव भवितव्यम्

तावदधिकं जॅक मन्यते यद् जिल् रतौ

बहुकामा ऽ न्नादिनीव क्षुत्पीडिता

यतो जिल् मन्यते यद् जॅक अवर

जिल् मन्यते यद् जॅक् अवरः

यतो जिल् मन्यते यद् जॅक रतौ बहुकामो ऽ न्नादोव

क्षुत्पीडितः

जिल् मन्यते यद् जॅक रतौ बहुकामो ऽ न्नादीव क्षुत्पीडितः

यतो जॅक् मन्यते यद् जिल् अवरा . . .

जलकपिवतरनिते+ऽ वापरे जगति स्थापिता

तमवनितले ऽ स्मिन् मीलितुं सर्वथा ऽ शक्ता, . . . हतवला . . .

\+ जलकपिनिता इत्यस्यार्थं 'शी-डॉलफिन्'
आंग्लभाषायामस्तु ।
डॉलफिन् जलचरः हिमजलदेशचरो वा, न तु स्थलचरः

५१

जिल्ला वाटते जॅक् निकृष्ट आणि अन्नादी

व बहुकाम, क्षुत्पीडित आहे

जॅक्ला वाटते जिल् क्षुत्पीडित, बहुकाम आणि निकृष्ट आहे

जिल्ला जितके अधिक वाटते की जॅक निकृष्ट आहे

तितकेच जिल्ला वाटत असते की जॅक क्षुत्क्षाम, अन्नादी

आणि कामुक आहे

तितकेच जास्त जॅक्ला वाटते की जिल्ने न्यूनगुण असावे

तितकेच जास्त बहुकाम, अन्नादिनी जॅक्ला वाटते की

जिल्ने असावे

जितके जास्त निकृष्ट जिल्ला वाटते की जॅक्ने असावे

तितकेच जास्त निकृष्ट जिल्ला वाटते की जॅक्ने असावे

जितके जास्त जॅक्ला वाटते की जिल्ने बहुकाम, अन्नादिनी असावे

तितकेच जॅक्ला वाटते की जिल् बहुकाम, अन्नादिनी व

क्षुत्पीडित आहे
कारण जिल्ला वाटते की जॅक निकृष्ट आहे
जिल्ला वाटते जॅक निकृष्ट आहे
कारण जिल्ला वाटते जॅक् बहुकाम, अन्नादी व
क्षुत्पीडित आहे
जिल्ला वाटते जॅक् अधाशी आहे
कारण जॅकला वाटते जिल् निकृष्ट आहे
एखाद्या स्त्री-डॉल्फिन् प्रमाणे दुसऱ्याच जगात ठेवलेली
त्याला जमिनीवर भेटण्यास सर्वथा असंभव आणि हतबल

५२

सा मन्यते
यत्स बहु बहु प्रार्थयन्नास्ते (अतिकामक्षुत्)
तामिदमपेक्षिनुं प्रवर्तयितु यत् ....
यत्स बहुबहूर्थयन्नास्ते (कामबुभुक्षित:)
तामपेक्षमाणां प्रवर्तयितुम्,
न भावयन्तीं विधातुं यत्सोऽवरश्चातिकामक्षुत्
इदं मन्तुं यत्साऽवरश्चातिकामक्षुत्
इदं मन्तुं यत्स बुभुक्षित:
इदं मन्तुं यत्साऽवरा
इदं मन्तुं यत्सोऽवरतम:श्वपाक:
इदं मन्तुं यत्साऽवरतमा श्वपाकस्त्री
इदं मन्तुं यत्स बुभुक्षित:
इदं मन्तुं यत्सा बुभुक्षिता
यदा हीदमेव तस्या: बृहत्तममीप्सितं यत्
तेन तामधिकृत्य निर्णयेऽधिकमौदार्यमवलम्बितव्यम्
नामत:, न मन्तुमिदं यत्साऽध: कृष्टा
मन्तुमिदं यत्सोऽध: कृष्ट:
मन्तुमिदं यत्सा बुभुक्षिता

इदं मन्तुं यत्सोऽवरः नीचः

इदं मन्तुं यत्सा न्यूनरतिः +

इदं मन्तुं यत्स नीचः, न्यूनरतिः

इदं मन्तुं यत्सा बुभुक्षिता

इदं मन्तुं यत्स बहु न्यूनरतिः

तस्याः तमधिकृत्य यो भावस्तस्मिन् समधिकेनौदार्येण

स्थातुम् . . .

+ न्यूनरतिः– 'कामवासनेत कमी पडणारा–री' इति मराठ्याम्

५२

तिला वाटते

की तो फार फार प्रार्थीत असतो (अतिकामक्षुधित)

तिला ही अपेक्षा करायला लावण्यास की . . .

की तो फार फार मागत असतो (भुकेजला)

तिला अपेक्षा करण्यास प्रवर्तित करण्यास,

न वाटायला लावण्यास की तो निकृष्ट आणि

अतिकामक्षुत् आहे

हे वाटण्यास की ती निकृष्ट शूद्र स्त्री आहे

हे वाटण्यास की तो बुभुक्षित आहे

हे वाटण्यास की 'ती' अवर, निकृष्ट आहे

हे वाटण्यास की तो अवरतम चांडाळ आहे

हे वाटण्यास की ती अवरतम श्वपाकस्त्री आहे

हे वाटण्यास की तो बुभुक्षित

हे वाटण्यास की ती बुभुक्षित

जेव्हा एवढीच तिची जास्तीत जास्त इच्छा आहे की

त्याने तिच्याविषयीच्या निर्णयात अधिक औदार्य स्वीकारावे

नामतः, न वाटण्यास हे की ती अधोऽधो ओढल्या गेली आहे

वाटण्यास हे की तो खाली ओढल्या गेला आहे

वाटण्यास हे की ती बुभुक्षित आहे
हे वाटण्यास की तो खालचा आहे, निकृष्ट आहे
हे वाटण्यास की ती न्यूनरति आहे
हे वाटण्यास की तो नीच, न्यूनरति
हे वाटण्यास की ती बुभुक्षित
हे वाटण्यास की तो फार न्यूनरति
तिची त्याच्याविषयीची जी भावना तीत अधिक
औदार्याने स्थिर होण्यात ...

५२

जँक विचारयति
स न जानाति
यत्किं तस्य भावनम्
जिल् विचारयति
स न जानीते
किन्तु जिल् मन्यते जँक् तन्नितरां जानाति ...
अत: जिल् तत्र अज्ञा अस्ति
यत्र सा अज्ञा
यद् जँक अज्ञ:
यद् जिल् विचारयति
यद् जँक् जानीते
अथ च जँक् तत्र अज्ञो विद्यते यत्र स न जानीते
यद् जिल् न जानीते यत्सा अज्ञा
यद् जँक् न जानीते
यद् जिल् मन्यते यद् जँक जानाति तत्
यद् जिल् विचारयति यत्तस्याऽज्ञातम्

५३

जँक्ला वाटते
त्याला ठाऊक नाहींएय्

की तो काय विचार करतो
जिल्‌ला वाटते
त्याला ठाऊक नाही
परंतु जिल्‌ला वाटते जॅक्‌ला ते पूर्णपणे ठाऊक आहे . . .
म्हणून जिल् तेथे अज्ञ असते
जेथे ती अज्ञ
की जॅक्‌ला ठाऊक नाही
की जिल्‌ला वाटते
की जॅक्‌ला माहीत आहे
शिवाय जॅक् तेथे अज्ञ असतो जेथे त्याला ठाऊक नाहीआय्
की जिल्‌ला ठाऊक नाही की तिला माहीत नाही
की जॅक्‌ला माहीत नाही
की जिल्‌ला वाटते की जॅक्‌ला ते ठाऊक आहे
जे जिल्‌ला वाटते की त्याला अज्ञात आहे . . .

५४

जॅक् द्रष्टुं पारयति यथा पारदृश्वा . . .
अ) किमपि विद्यते (यद्) जिल् न पश्यति स्म . . .
इ) अथ चापरं सा द्रष्टुं पारयति तद्यत्सा द्रष्टुमशक्ता
उ) इदं विहाय यत्सा न प्रेक्षते तद्यत्सोत्प्रेक्षितुमशक्ता
यद्यपीदमस्तु यद्
(जॅक् 'तत्प्रेक्षितुमशक्तो नास्ति)
ण) सा तदपि प्रेक्षितुं पारयति यत्किमपि जॅक् द्रष्टुं
न शक्नोति
सा तत् प्रेक्षते यत्स न प्रेक्षते
परं द्वि तदिति प्रेक्षणायाशक्ता

५४

एखाद्या आरपार पाहणाऱ्याप्रमाणे जॅक पाहू शकतो
अ) काहीतरी आहे (जे) जिल् पाहत नव्हती . . .

ड) आणि शिवाय ती पाहू शकते जे जें ती पाहू शकत नाही
ड) हे सोडून की ती ते पहात नाही जे ती भावू शकत नाही
जरी हेही असो की
जॅक् ते पाहण्यास असमर्थ नाही)
ण) ती तेदेखील पाहण्यास समर्थ आहे जे नाही पाहण्यास
जॅक् समर्थ नाही
ती हे पाहते जे तो पाहत नाही
पण ते काय ते ती पाहण्यास अशक्य आहे

५५

जॅक् न जानाति यत्सा जानाति
अथ च स न जानाति
यद् जिल् जानाति, जानात्येव...
जिल् न जानाति (यत्सा) जानात्येव
इदं चापरं जानाति
यद् जॅक् न जानाति यत्सा जानाति
इदमप्यपरं यत्स न जानाति यद् जिल् जानाति
न तयोर्मध्ये कश्चनापि श्वभ्र: + . . .

५५

जॅकला ठाऊक नाही की तिला माहीताय्
आणि त्याला माहीत नाही
की जिल्ला माहीत आहे, माहीतच आहे
जिल्ला माहीत नाही की तिला ठाऊकच आहे
आणि हेही दुसरे ठाऊक आहे
की जॅक्ला माहीत नाही की तिला ठाऊक आहे
हेही दुसरे जे त्याला ठाऊक नाही आहे जे जिल्ला ठाऊक.
त्यांच्यामध्ये कोणताही खळगा नाही, अत्यवाय नाही . . .

५६

जॅक् मन्यते यत्
यत्स एव जानाति जिल् च नैव,

तदिदमेव यज्ज्ञातव्यं न किमपि
सा 'व्यवस्था' यां जिल् समुत्प्रेक्षितुं पारयितुं जानातुं
ज्ञातुं प्रज्ञया, दृष्टवती,
इदमेव विहायेदमेव केवलं यद् जिल्-या इदं स्व-स्यैव
कृते द्रष्टव्यम् . . .

जिल् मन्यते
जॅक जानाति यत्
जिल् मन्यते जिल् न जानाति
जॅक न जानाति
यत्किमप्यस्ति द्रष्टव्यम्
यदधिकृत्य जिल् चिन्तयति
यदि जॅक् चिन्तयति
तदनन्तरंच जॅक् संप्रेरयति जिल्-अं यज्ज्ञातव्यं न किमपि

५६

जॅकला वाटते की
त्यालाच माहीत आहे आणि जिल्ला नाही,
तेच की ज्ञातव्य असे काहीच नाही
ती 'व्यवस्था' जी जिल्ने भावून आरपार पाहून,
बुद्धीने साकार केली,
एवढेच वगळून एवढेच फक्त की जिल्ने हे स्वतःकरताच
शोधावे, पाहावे . . .

जिल्ला वाटते
जॅक्ला आकळते की
जिल्ला वाटते जिल् का येत नाही
जॅक्ला माहीत नाही
जे काही द्रष्टव्य आहे ते
ज्याविषयी जिल् चिंतन करते
जर जॅक् विचार करतो

आणि त्यानंतर जँक जिलला प्रेरित करतो की ज्ञातव्य काहीच नाही.

५७

जिल् मन्यते

यत्किंचनापि विद्यते यदधिकृत्य सा किमपि वदति
अथ चेदमपि यत्सेदं न जानाति यत्सेद वक्तुं पारयति
सा मन्यते यद् जॅक् तन्न जानाति
इदमपि च यद् जँक जानाति यत् स वक्तुं न पारयति
जिल् अपेक्षते यद् जँक – अं सागरमिव तीर्त्वा
जिल् ग्रहीष्यति,
ज्ञानमिदं यत्सा जानाति
यद् जँक जानाति (यत्) तस्या ऽ ज्ञानमेव
परं तु यदि जँक् इदं ज्ञातुं शक्नुयात्
यद् जिल् अपि जानाति
यद् जँक न जानाति यद्वा जॅक् – स्य वर्त्मनि नास्ति
अथ च जिल् न जानाति यत्सैव जानाति, सैव जानाति
तदेतदपि जँक जानातु . . .
यत्सा ऽ ऽ द्य संविदविश्रान्ता . . .

५७

जिलला वाटते

की काहीतरी आहे ज्याविषयी ती काहीतरी बोलत असते
आणि हेही की तिला हे माहीत नाही की तिला हे बोलता येते
तिला वाटते की जँकला ते ठाऊक नाही
हेदेखील की जँकला (ते) ठाऊक आहे जे ती बोलू शकत नाही
जिल् अपेक्षिते की जॅकला सागराप्रमाणे पार करून
जिल् घेईल,
माहीत करून की तिला ठाऊक आहे
की जँकला समजते, (जे) तिला अज्ञात आहे

पण फक्त जर जॅक हे जाणू शकेल
की जिल्लाही ठाऊक आहे
की जॅक्ला ठाऊक नाही किंवा जॅक्-च्या ती पथात नाही
आणि जिल्ला नाही माहीत की तिला माहीत, तिलाच माहीत
तर हेही जॅक्ला माहीत व्हावे...
की आज ती विश्रान्त संविद आहे...

शुद्धिपत्रक

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
२	११	तत्त्वदर्हन	तदर्हन
२	१२	यत्तन्नये	तत्तन्नये
५	१८	तन्नस्त्येव	तन्नास्त्येव
५	२	न्यग्भाविक	न्यग्भावित
६	५	झाझे	माझे
७	४	प्राप्तुत:	प्राप्नुत:
१०	५	तस्तस्थ	यतस्तस्य
१०	६	त्वक्तरतिरेव	त्यक्तरतिरेव
१०	१२	नष्टमेवष्टमेव	नष्टमेव हा नष्टमेव
१३	२२	दर्पणगनं	दर्पणगतं
१३	२७	पानितत्या ।	पातितत्या
१४	२७	भगस्तु	सुभग
१५	१	सामयित्य	यत्सामथि
१६	२३	स्नेशकुला	स्नेहाकुला
१७	२	शासति	शास्ति
१७	३	शासयित्वा	शासित्वा
१८	२६	क्लिश्नातुं, क्लेशयितुं	क्लेशयितुं
२१	१५	जिल्‍ऱ्या =	जिल्‍ऱ्या
२१	२०	बिभ्यति	विभेति
२४	२०	खादनदिवई	खादनविषयी
		भवितुमीइया	भवितुमीहया
२७	११	धूतकरोति	धूत्करोति
२७	१२	न्यगभावयति	न्यग्भावयति
२७	१५	तस्यादगुणैन्यूना	तस्याद्गुणैर्न्यूना
२७	१६	यो मन्यने	यो मन्यते
२९	११	पातयन्तस्मि	पातयन्नस्मि

शुद्धिपत्रक

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
२९	२०	करिष्य	करिष्ये
३०	१२	नः त्वं	वा त्वं
३१	१६	तैरपरै हं	तैरपरैरहं
३१	१७	कतीमात्रं	कतिमात्रं
३१	२०	चारूतया	चारुतया
३१	२०	मित्तेव	मित्येव
३१	२२	सुष्ठू	सुष्ठु
३१	२५	वहू	वहु
३२	१४	यूष्माभिः	युष्माभिः
३२	१५	स्वात्मान्नीरसैंभूत्वा	स्वात्मननीरसैंर्भूत्वा
३२	१६	कित्तू	किन्तु
३२	१७	युष्मभि	युष्माभिः
३२	१८	गृसीत्वैंतस्मिन्	गृहीत्वैंतस्मिन्
३२	१८	भुतं	भूतं
३२	२०	यद्युयमलसत्यतिकरा	यद्यूयमलसव्यतिकरा
३२	२२	यद्युयं	यद्यूयं
३६	१४	वाञछति	वांछति
३८	१९	तथैवेतत्कृते	तथैवैतत्कृते
४२	१८	जना	जनः
४२	१८	यन्मयः	यन्मया
४३	१९	यन्मयाप्तूं	मयाप्तुं
४३	२०	विनायासेन	विनायासेन
४४	७	समुच्छं	समुच्छ्ं
४४	८	हृदस्पन्द्नेषु	हृत्स्पंदनेषु
४७	१	तदप्रमन	तदप्रमत्तम्
४५	५६	ॠणवंध	ऋणबन्ध
४७	२५	भावयितूं	भावयितुं
४८	१६	समीसितव्यम्	समीप्सितव्यम्
४८	२१	म्वीकर्तुं	स्वीकर्तुं
४८	१७	संप्रातुं	संप्राप्तुं
१	२	मूनानि	knots